

Braşovai Lapok

Ara 5 lei

Péniek
1932 * február 12

Főszerkesztő
Szele Béla dr.

34. szám
XXXVIII. évtől

Ara 5 lei

Székelőföld

A székelő nép hallatlan nyomorát tárta fel Gyárfás Elemér a szenátusban. Egyben azzal a súlyos váddal illette a kormányzatot, hogy nem csak nem enyhíti a hálsortól tepett lakosság kétségbeesztő helyzetét — mint ahogy megtehetné a saját véreivel, a mőcokkal — hanem még elviselhetetlenül nagy adókkal is sújtja.

Mi lesz ennek a rettenetes nélkülözésnek, ennek a kiméletlen sarcolásnak, ennek a lelketlen indolenciának a vége? A magyar szenátor odavetette a sőtét képet, a kétségbeesés kiszámíthatatlan következtetéseit, amelyek a várt konszolidáció helyett támadnak.

Cselekednie kell a kormánynak. A cinikus struccpolitika, mely egyúttal truccpolitika is, veszedelmet idéz fel, katasztrófát jelent. A legjobb, a legjamborabb, a legbecsületesebb népről van szó. A legmegbízhatóbb és a leghasznosabb népről, mely munkájával, szorgalmával, értelmességével és kulturájával igazi értéket, támasza az országnak. Csak a butaság és a gonoszság szolgáltathatja ki a züllésnek és a kétségbeesésnek: a belátás és a jogérzet hona alá nyúl és kiemeli a mélységből. Ide is rendkívüli intézkedés kell, bel- és pénzügyminiszter ur! A konverzió tul is gyors, radikális intézkedés, a Székelőföld talpraállítására. Adómoratórium, közmunka, igazságos elbírás, a népi és emberi jogok tisztelete. Csupa rendkívüli intézkedés, mivel megszoktuk, hogy a rendes intézkedés csak a bajt, a nyomort, az elkeseredést növelte.

A székelőség jajkiáltását — a tizenkettedik órában hallja és hallgassa meg a tisztán érő, országféltő lelkiismeret!

Ez nem megnyugtató

A kormány a konverziós javaslatban lefektetett intézkedéseken kívül semmiféle más rendkívüli intézkedés végrehajtására nem készül.

Ezt mondta Argetoianu a kamara legutóbbi ülésén. És úgy mondta és azért mondta, hogy a felkavart ellenzéki indulat és a felzaklatott, megriadt közhangulat lecsillapodjék.

A pénzügyminiszter tehát mentegetődik és megnyugtató. Legyetek nyugodtak, csak ezt az ügyet, többet semmit. Mint, ahogy a doktor, aki az operálókést villogtatja a halálra-vált páciens előtt, vizsgálatásképp mondja: Csak egy vágás az egész, legalább tulesik rajta.

Hát igen, a konverziós császármetszés. A betegnek éppen elég, sőt sok is. Sőt el is engedné, ha nem kötözték volna le és nem nyúlt volna el már tehetetlenül a műtőasztalra.

A konverziós reform tényleg rendkívüli, páratlan, példátlan, nagyjelentőségű. Nem is abban van a hiba, hogy a kormány hozzányúlt, hanem abban, hogy nem csinált egész munkát. Megháttrált a nagyobb feladat elől, hogy minden társadalmi osztályt felszabadítson válságából. Egy ilyen nagyszabású operációból, ha jól dolgozik az a kés, egy is elég, de egy balkezes vágás után a többi már csak fölösleges mézárálás, esetleg végzetes, veszejtő vérontás.

Rendkívüli intézkedés, ami után nem jön több, mondja vizsgálatásul a miniszter. De ez nem megnyugtató, ellenkezőleg. A mostani rossz, elhibázott, katasztrófális, s még nem is jön utána más — bár rendkívüli — ami jó, alapos, üdvöt hoz? Egy hatalmas építő-program például? Egy az egyenlőséget, igazságot és közérdeket szolgáló gyökeres adóreform? A kisebbségek politikai és kulturális jogainak intézményes biztosítása? Rendkívüli intézkedés a korrupció és a panama kiirtására, a munkanélküliség és szociális nyomor eltüntetésére, a rend, a fegyelem, a bizalom és megbízhatóság megszilárdítására?

Nem az a megnyugtató, hogy nem lesz több. Éppen a több kell, a rendkívüli, a radikális kell. A szabadság ebből a feketetlen zsungelből, ahol a gondok és sérelmek moszkító hadától és fenevadjaitól pusztul és elpusztul minden élet.

Elkeseredett harc a konverzió körül

Duca kétórás kihallgatása a királynál

Argetoianu hallani sem akar általános konverzióról

Bukarest, február 10

A politikai események homlokterében még mindig a sürű királyi kihallgatások állanak. Különösen Duca, a liberális pártelnök kihallgatását várták nagy érdeklődéssel, mivel úgy sejtették, hogy a pártvezér audienciája komoly fordulatokat fog maga után vonni a kormány jelenlegi helyzetével kapcsolatban.

Duca — mint jelentettük — kedden délután jelent meg az uralkodó előtt. Az

Duca

audiencia két óráig tartott. A kihallgatás után Duca azonnal összehívta a párt parlamenti csoportját, amelynek beszámolt a kihallgatás eredményéről. A liberális pártvezér beszámolójáról semmit sem hoztak nyilvánosságra. A lapok mindössze annyit tudnak, hogy

Duca a konverziós javaslattal kapcsolatban ismertette a liberális párt álláspontját.

Azt is mondják, hogy a király a konverzió kérdése és különösen a bukaresti nagybankok álláspontja felől érdeklődött. Ennek tulajdonítható az is, hogy a király Anghelcsut, a Nemzeti Bank kormányzóját is kihallgatáson fogadta.

Duca kihallgatása előtt a király fogadta Jean Th. Florescu volt liberális igazságügyminisztert az „Omul Liber” politikai csoport vezérét, aki egy órán keresztül feltárta az uralkodó előtt a konverzióval kapcsolatos álláspontját.

A király ma, szerdán délután 4 órakor Bratianu Györgyöt, az ifjú liberálisok vezérét fogadja audiencián.

Duca kihallgatása után a liberális párt egyes vezetői hangsúlyozták, hogy kormányválság előtt állunk. A kamarában a késő esti órákban az a hír terjedt el, hogy Jorga minden körülmények között visszavonul és ez a kormány a veszélyben forog konverziós javaslattal áll, vagy bukik.

Moratórium az összes adósságokra

Szerdán délután a kamarában több képviselő elhatározta, hogy parlamenti kezdeményezésből törvénytervezetet nyújt be a képviselőház elé, amely kimondaná, az összes belföldi adósságok konverzióját.

A tervezet szerint a mezőgazdasági adósságokhoz hasonlóan a városi és magánadósságokat is törvényes eszközzel olyanképpen részesítenék moratóriumban, hogy azoknak a kifizetését több évre tolnák ki.

A feltűnést keltő hírrel kapcsolatban az újságírók kérdést intéztek Argetoianu-

hoz, aki az alábbi nyilatkozatot tette:

— Nem tudom megakadályozni — mondotta Argetoianu — hogy a képviselők saját kezdeményezésükre, bármilyen törvénytervezetet be ne nyújtsanak.

Azt azonban hangsúlyozottan kijelentem, hogy egy ilyen tervezet ellen a legelkeseredettebben fogok harcolni, mert ez komoly veszedelmeket rejt magában.

Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy a bankárszövetség által készített konverzióellenes javaslatot megküldötték az összes külföldi lapoknak, amelyek hosszú cikkekben számolnak be a parasztagadóságok körül viharzó bukaresti eseményekről. Argetoianu megismételte azt a nyilatkozatát, amely szerint

a kormány egy bankkomplottal áll szemben, amit megfelelő eszközökkel le fognak törni.

A liberálisok és nemzeti parasztpártiak keresik a közös működési alapot

Érdekes tárgyalások és nyilatkozatok

Bukarest, február 10.

A belpolitikai élet a nemzeti-parasztpárt és a liberális párt feltűnő közeli találkozásának a jegyében áll. Tegnap két olyan találkozás is történt, amelyből arra lehet következtetni, hogy

Romániának ez a két legnagyobb politikai pártja, amely mindeddig a legtávolabb járt egymástól, ha nem is találta még meg, de legalább is keresi a közeli találkozás útját.

A kamara folyosóján kedden délután először Dinu Bratianu folytatott hosszasan tanácskozást Mihailacheval. Kettőjük között a konverzióról volt szó és bár meg egyezés nem jött közöttük létre, mert

a nemzeti-parasztpárt álláspontja egyes pontokon eltér a liberálisokétól, általánosságban a két politikus a konverzió kérdésében meglehetősen közel jutott egymáshoz.

A másik találkozás Mirto és Duca között történt és ez még az elsőnél is fontosabbnak látszik. A liberális párt elnöke és Mirto ugyanis a választói törvény módosításáról beszélgettek és

ez a beszélgetés, beavatottak szerint, alapját képezte egy, új választói törvény alapján uralomra jövő koalíciós kormánynak.

A kolozsvári Patria vezércikke csak megerősíteni látszik a két nagy politikai párt között egyelőre csak háttérben folyó együttműködési kísérletezést. A Patria azt írja, hogy

Maldarest-től, ahol Duca lakik, nem is olyan nagy a távolság. Badacsonyig, Maniu jelenlegi otthonáig, aminthogy Kolozsvár, a nemzeti-parasztpártiak főfészke és Bukarest, a liberálisok gőcpontja között sem nagy a távolság.

A Lupta ezzel kapcsolatban követeli, hogy ha már összeesküvésről van szó, a mint az ilyen esetekben szokott történni, lépjen közbe a sziguranca és az alarm-törvény alapján indítsanak eljárást azok ellen, akik az ország hitelével játszanak. Vagy talán azért kimélik őket, mert bankigazgatókról van szó?

A Lupta érdekes beszélgetést közöl, a mit egyik munkatársa egy külföldről Bukarestbe érkezett pénzügyi szakértővel folytatott a konverziós javaslatról.

— Hogyan? — kérdezte ez a külföldi pénzügyi szakértő. — Önök a parasztagadóságok problémáját pénz nélkül is meg tudják oldani? Kérem, adják meg a receptet. Meg vagyok róla győződve, hogy rövidesen a világ minden részéből diplomáciai megkeresések fognak érkezni önökhöz e zseniális szabadalomért.

A király ma délután négy órakor kihallgatáson fogadja Bratianu Georget, a közeli napokban pedig újra Mirto jelenik meg az uralkodó előtt.

Maraszialják Auboiné

Bukarest, február 10.

Tegnap lejárt Auboin-nek, a Nemzeti Bank mellett működő francia pénzügyi szakértőnek a mandátuma. Értesülésünk szerint a kormány azt óhajtja, hogy Auboin továbbra is örökösök a lejáratlansága felett s ezért arra kéri, hogy évente két jelentést küldjön Bukarestből, a román pénzügyi helyzetről Párisba, legközelebb pedig már küldjön egy jelentést az új költségvetés végrehajtásáról. — Hir szerint Auboin készséggel tesz eleget a román kormány kívánságának.

Belebukott a konverzióba a bukaresti stúdió igazgatója

Bukarest, február 10.

Ismeretes, hogy két nappal ezelőtt a bukaresti rádió azt a hírt adta le, hogy a román kormány hat hónapos általános moratóriumra gondolt. Utólag megállapítást nyert, hogy ezt a hírt egy Mugur nevű ur adta le egy közgazdasági előadás keretében. Argetoianu intézkedésére Mugur ellen az alarm-törvény alapján megindították az eljárást, egyben pedig azonnali hatállyal elbocsátották állásából a bukaresti leadóállomás igazgatóját, Adrian Maniut, az ismert kolozsvári származású költőt, aki Mugur előadását elfejtette, előzően átvétve.

Ahol a világhírt adományozzák...

A milánói „Scala”

Milánó, február 10.

Az öt világrész leghíresebb operaháza a milánói „Scala”, ahonnan a világhírű olasz operák hódító útjukra elindultak. Rossini, Donizetti, Bellini, Verdi, Puccini legtöbb műve először itt hangzott fel, a legnagyobb karmesterek vezetésével, a legkitűnőbb művészek ajkáról. Világhírű énekesek igazi értékelismerése ma is az, hogy a „Scala” tagjai, vagy legalább is már felleptek a „Scala” színpadán. Több mint másfél évszázad óta itt nyelik el a világhírt komponisták és énekesek és ha több mint száz esztendőn át mi magyarok szöveghez sem jutottunk itt, ma már büszkén állapíthatjuk meg, hogy az utóbbi esztendőben már a magyarok számára is megnyitották a „Scala” kapui. Kodály Zoltán „Psalmus Hungaricus”-át Toscanini dirigálta itt. Németh Mária és utána Némethy Ella pedig a magyar énekművészetnek szerzett dicsőséget.

Aki Milánóba jön, első dolga, hogy a „Scala”-ba jegyet váltson magának, sőt százan és százan egyenest azért jönnek minden esztendőben a lombard fővárosba, hogy esténként a „Scala”-ba mehesse- nek. De bár Milánó operaháza világhírű, azt kevesen tudják, hogy — miér- tié- nek éppen „Scala”-nak és hogy... megszületését éppen egy tűzvésznek köszön- heti, akárcsak a lángokból megszületett fönix.

Ma-holnap százhatvan esztendeje, hogy Milano akkori legelőkelőbb színháza, a „Teatro Ducale”, amely a Dóm mellett, a mai királyi palota belsejében volt elhelyezve, leégett. Nagy ünnepi bál volt azon az éjszakán — 1776. január 25-ét írták — de szerencsére a tűz a bál befejezte után tört ki és emberáldozatot nem követelt. Az utolsó száz esztendőben ez volt már a harmadik színházégés Milánóban, amelynek előkelőségei azonnal kérvénnyel fordultak Mária Teréziához — akinek birodalmához tartozott akkor Milánó, — hogy új színház építését engedje meg, de az már... más helyen épül- jön fel, nem ebben a szerencsétlen vá- ros részben, ahol már három színház égett le. A színházakat akkortájt úgynevezett „páholybérlok” tartották fenn és ők most nem is egy, hanem egyszerre két színhá- zat akartak építeni, természetesen a sa- jájt költségükön: egy kisebbet a drámai muzsának, egy nagyobbat pedig a zene hajlékának. Mária Terézia még ez év ju- liusában elfogadta a tervet és megenged- te a „páholybérloknek”, hogy opera-elő- adások céljaira fölépítsék a színházat és megjelölje a helyet is, hogy hol: „il sito Dela Scala”. Ez a terület Milánó szívé-

ben volt, a „S. Maria alla Scala”-tem- plom területén, ahol valamikor egy val- lások collégium állott, Regina della Scala, Bernabo Visconti feleségének telkein. Ne- vét tehát innen kapta a híres milánói „Scala”: egy ősi milánói család nevétől.

Amikor több mint százötven év előtt Lombardia fővárosának operaháza fel- épült, előtte nem diszelgett az a tágas, művészi architektúrájú tér, melyen most Leonardo da Vinci szobra áll, szemben a „Scala”-val: egy szűk utcának másik pa- lotája állott vele szemben. A teret csak később kapta a „városrendészet jóvoltá- ból” és tervezői nem is remélhették, hogy valamikor majd egy nagy tere nyílik a „Scala” homlokzata, amelyet az akkori szűk utcának megfelelően terveztek is meg. Ezért kissé szegényesen is hat ma homlokzata, belső szépségeihez mérten.

Giuseppe Piermarini, „udvari kamarai építész” tervei szerint épült fel a „pá- hollybérlok” e színháza a zene otthona gyanánt, míg a másik, kisebb színház, a mely a drámai műfaj hajléka lett, a le- géti színház közelében kapott helyet. Piermarini három hónap alatt készült el terveivel, újabb hat hónap kellett, hogy az állammal és vállalkozókkal a szerző- déseket megkössék és két év alatt készen lett a hatalmas operaház, úgyhogy 1778 augusztus 3-án ünnepélyesen fel is avat- hattak.

Akkor is rekord-tempót jelentett ez a rövid idő olyan nagy színház felépíté- séné, mint a „Scala”. De már akkor is — ismerték a „költségvetés átlépésének” fogalmát. Az eredeti tervek szerint, már akkor, akkori pénzben egymillió lírába számították az építés költségeit. De ami- re elkészültek, kiderült, hogy egymillió és négyszázezer lírára szaporodtak a ki- adások.

Gluck kedvenc tanítványának, Saleri di Lenano-nak operája, „Europa riconos- ciuta” volt a „Scala” első előadása. Az ünnepi felavató estéje azonban — ha nem is full botrányba — de kimondott „bukás” volt.

De akkoriban a „Scala” szerepe nem- csak operák bemutatása volt, mint aho- gyan a színház nemcsak a muzsák tem- plomának szerepét töltötte be, hanem inkább az udvari méltóságok és előkelő- ségek szórakozóhelye. Eleinte csak két komoly dalmű szerepelt a műsoron és ugyanakkor — tizenkét bálát hirdettek, de bűvészmutatványok, lovas-cirkusok előadásai, sőt bika viadalok is folytak a „Scala” színpadán. A páholybérlok szer- vezetének („Cavaleri associati” volt a nevük) kiküldöttje, az akkori „főintéző”,

akit ma impresszáriónak neveznének, a jövedelem fokozására cukrászdát, borozót és boltokat nyitott a „Scala”-ban, de ugyanezt a célt szolgálta a szerencsejáték is, amelynek a zene muzsájának hajlé- kában áldoztak. A „privativa dei giochi” azonban nem tartott sokáig, mert rende- letileg betiltották a hazardjátékokat a színházakban és — ezzel a „Scala” is nagy jövedelemtől esett el. A „páholybérlok” ekkor az új uralkodóhoz, II. Jó- zsef császárhoz fordultak kérvénnyel, de ő is megtagadta az engedélyt és utasítot- ta őket, hogy „bizottságot alakítsanak, a mely bevételei alapján rendezi a színház ügyeit”.

Közben azonban Napoleon megjelent Itáliában, Milánó felszabadult az osztrák uralom alól és — ezzel visszatért a ha- zárdjáték a „Scala”-ba. egészen 1815-ig, amikor az osztrákok újra visszatértek. Am ekkor, miután kiderült, hogy a ha- zárdjátékból származó jövedelem nélkül a „Scala”-t nem tudják fenntartani, évi kétszázezer líra szubvenciót biztosítottak a színháznak.

A forradalmi idők alatt, 1779-ben a „Repubblica Cisalpina”, éppen a forra- dalmi „egyenlőség” jelszavának hatása alatt, letörölte a „Scala” páholyjairól a páholybérlok főnémesek címereit és ko- ronáit. De ez az állapot rövid ideig tar- tott csak és tizenkét évvel a színház ala- pítása után ismét a régi fényében ra- gyogott a „Scala” nézőtere. Ot sor pá- holly és fölöttük egy „karzat” futott a kö- rül az emeleket, amelyek az arisztokrá- cia tulajdonai voltak és minden egyes páholy a tulajdonos ízlése szerint volt díszítve, kék, sárga, vörös, zöld, viola szí- nű selyemburkolattal ponták be a falak- kat, a páholyban és a hozzátartozó kis belépőben külön díszbutorokat állított mindenki a maga ízlése szerint, éppen úgy, mint a tompafényű aranykeretű tükrök a páholyokban szintén egyéni ízlést árultak el. A legdiszesebb páholyok a második páholyosorban voltak, ahol a királyi és udvari páholyok is sorakoztak. Itt díszlett például Pompeo Litta őrgróf páholya is, amelyet a milánói főnémes a maga kis palotájának mintájára rendez- tett be, amely a Corso Magenta állott: a színházi páholy intim kis szalon volt.

Ma is egyik érdekessége a „Scala”-nak páholyjainak különböző arisztokratikus berendezése, bár ez az utóbbi időben erő- sen vesztett változatosságából, mert ma már nem a „páholybérloké” a színház és a páholyok.

De Milánó világhírű operaháza nem- csak a nézőtéri berendezésre fektette a főszólt, hanem a színpadra is ugyan- annyit áldozott. Eleinte természetesen csak olajmécsesekkel és gyertyákkal vi- lágították, de már 1821-ben „csillárt” is kap a színház, amelynek nyolcvan lán- gja bevilágítja az ötszörös páholyosort. Az akkori lapok boldogan állapították meg, hogy „e tündéri fény mellett már a pá- hollyok előkelő közönségének ruháit, fej- köllőit, pártáit is megcsodálhatja az em- ber...” Mások azonban erősen kifogásol- ták, hogy „a nézőtér vakító világossága miatt a színpad világítása nem érvenye-

sülhet”. Az akkori „csillár” lángjait ugyanis nem lehetett eloltani az előadás tar- tása.

De a gázvilágítás, majd a villanyvilá- gítás ezt is lehelővé tette és 1884-ben már villanyfényvel világítják a „Scala”-t, a melynek falragaszai büszkén hirdetik, hogy a „Sistema Edison” alapján kapja világítását.

Ma természetesen a legmodernebb szí- nházi berendezéssel dicsekedhet a „Scala”, habár — forgószínpada még nincs. De viszont, hogy a nagy tömegeket megki- pánó operákat a legnagyobb fényvel és látványossággal is beillő előadásokban mutathassák be, a színpad mögé — egy óriási palotát építettek, amelynek ren- deltetése nem egyéb, mint hogy cunyivel nagyobb legyen a „Scala” színpadja.

A pompás színpadi díszletekben egy- egy Franz Hals, Van der Helst és Rem- brandt-képet igyekeznek meglepőeníteni olyan díszlet- és jelmeztervezők, mint Caramba és olyan rendezők, mint Forza- no, akik nemcsak a háromezer néző igé- nyeivel számítanak, (a földszinten közel ezer ülőhely van és ezenfelül négy eme- leten százötvenhat páholy, a királyi pá- hollyon kívül és két emelet „karzat”), ha- nem, akik a színpadon is sokszor több- száz főnyi tömeggel dolgoznak.

Technikai berendezésében a „Scala” igyekszik mindenben lépést tartani a legmodernebb színházakkal és technikai művészgárdája is éppen olyan első-ndű, mint énekesinek és kórusainak légioja és zenekarának tagjai. A „Scala” külföldi vendégzsereplései éppen ezért nem is tudnak igazi képet adni róla, mert ezt mind együtt, a tradícióktól megszentelt helyen, a közel százhatvan esztendő színpadon és a mennyezetig nyúló pá- hollysoroktól övezett nézőtérén kapja csak együtt az ember...

A „Scala” világhírű. De igazi nagysá- gában csak itt, szülőföldjén, Milánóban lehet gyönyörködni.

BALLA IGNAC

Aradi ügyvéd és ügyész harca

1rad, február 10.

Az aradi törvényszékkel is megjárta Vulpe ügyész ur, aki valószínűleg hajszát indított Mihaljanu ügyvéd ellen.

Mihaljanu ügyvéd egy alkalommal ki- kelt Vulpe Constantin ügyész előtt azért, hogy a foglyok látogatási idejét annyira korlátozzák. Vulpeanu ügyész ezután a beszélgetés után indította meg az ügy- véd ellen hatóság elleni erőszak címén az eljárást, mert állítólag az ügyvéd ez- zel a kiáltással: — Majd meglátja — hevesen becsapta maga mögött az ajtót.

A mai tárgyalás folyamán a törvényszék nem látta fennfo- rogni a hatóság elleni erőszak vádját és ezért a vádlott Miha- lianu ügyvédet felmentette.

Az ítélet különben egész Aradon álta- lános elégedettséget keltett.

FELTALÁLÓK

Írta: SURÁNYI MIKLÓS

Ki ne hallott volna Oswald Spenglernek „A nyugati kultúra pusztulása” című hatal- mas művéről. A háború után támadt pesszi- mizmus terméke az a gondolat, hogy az eu- rópai civilizáció a maga mértéktelen fejlődé- sével végre önmegsemmisülésben végződik és a fehér ember, aki rabszolgájává lesz a gép- nek, megszűnik a földgömb felett uralkodni s átadja helyét a feltörekvő ázsiai civilizáció- nak. Spenglernek nyilván nincs igaza. Köny- vének sokkal több hangulati, mint tudomá- nyos értéke van. A gép és az ember problé- mája még nem nyert megoldást. Azt hisszük, nem mondunk sokat, ha megkockáztatjuk azt az állítást, hogy a technikai tudományoknak nincs múltjuk, a jelenük is csekély, jövőjük ellenben még beláthatatlan.

Volt idő, amikor az emberek azt hitték, hogy a találmányok a szent és kifürkészhe- tetlen Véletlen ajándékai, hogy a feltalálók, felfedezők és nagy emberek a kegyelmes és titokzatos Sors teremtményei, hogy az embe- riség életét, valamint a harcokét, az kormá- nyozza, ami Zrinyi Miklósnak, a költőnek a jellegje volt: sors bona, nihil aliud.

Valljuk be, ez nem volt százszázalékos té- vedése az emberiségnek mindaddig, amíg a szellemi élet fejlesztése kinek-kinek magán- ügye volt, amelyet a fennálló világszemléletek őrei néha büncselekménynek, a fennálló rend ellen való lázadásnak és Isten türocsnyei ki- gunyolásának tartottak.

Magánügyet mondtam? Nos, itt nem lehet ezt a szót használni, mert a középkornak ép- pen az a fő jellemvonása, hogy közügyek és magánügyek közt nem tudott különbséget tenni s még a tudományos kutatások szin- tén sem ismerte el az egyén jogát arra, hogy valami ajándékot adjon az emberiségnek, ha az a tételes törvénykönyv vagy a hagyomá-

nyok némely pontjaival szemben lázadásnak látszott. Galilei hiába készített távcsövet, a melyre a csillagok járását lehetett megfigyel- ni, mert ő az ellene indított gyótrimes haj- szában megvakult, a távcsőnek csak az utó- kor vette hasznát, amikor a Galilei által nyu- jtott világosságnál bepillantható a csillagos ég rejtelmeibe.

Bizony, véletlenül mult, hogy Galilei kéz- iratai fennmaradtak, aminthogy Galilei ko- ráig, sőt egész a felvilágosodottság századig a legtöbb találmány és felfedezés a jószere- cse és véletlen kegyes műve volt. A lermé- szettudományos haladás a tizenharmadik szá- zad közepéig, mondhatni az emberiség aka- rata ellenére vitte előbbre a civilizációt. Ha nem lettek volna lázadók, külvörökök, kalan- dorok, mágusok, alkimisták, hőbortosok, vi- lágalcsalók és szélhámosok, apostolok és már- tirok, ösztönös hősök és álmodozók, akkor Diaz Bertalan nem hajózta volna körül Afri- kát, Columbus nem fedezte volna fel Ame- rikát, Vasco de Gama Indiát, Cabral Brazi- liát, akkor az alkimisták nem fedezték volna fel az elemeket, sőt el sem jutottunk volna a molekuláig, a molekuláktól az atomokig s az atomoktól az X-sugarak által termelt atom- részecskéig.

Mit akarunk mindezzel mondani? Azt, hogy amikor a jogtudományok, a filozófia, a filológia, sőt az orvostudományok is organi- kus fejlődésmentelben, programszerűen, ge- nerációról generációra szállva, az egész em- beriség egyetemes segítségével építették ki a maguk tudományos rendszerét, addig az élet- tan, kémia, mechanika, fizika és egyéni lán- g- elme öletszerű és véletleneken múló játékan keresztül jutott el Newton-ig, Faraday-ig, Darwin-ig, Franklin-ig és Galvani-ig.

Mindazok a nagyszerű találmányok, ame- lyek megszüntették a távolságokat, lehetővé tették a gyáripari és munkamegosztást, ame- lyek demokratizálták a luxUSDolgokat, a fényt, meleget, amelyeket azelőtt csak nagyon gaz- dag emberek temérdek rabszolgá és verejté- kező kéz felhasználásával előzthettek; a se-

bészet, a belgyógyászat, a kémia rományai legtöbbnyire magányos kutatók, a tudomány asketái, világtól elvonult, csendes, szegény ördögök laboratóriumában látták napvilágot. Az emberiségnek ezek a jövője, akárcsak a nagy költők és művészek többsége, szerzetesi szegénységben tengelték életüket s szerencse- jük volt, ha az emberiség részéről nem üldö- zést és gyűlöletet kaptak, hanem csak mellő- zést és közönyt.

Az emberiség legújabb korát tulajdonké- pen onnan kell számítani, amikor a közgaz- dasági élet észrevette, hogy a felfedezők és feltalálók épp oly szükséges és fontos szerep- tet játszanak a kalkulációban, mint a föld- járadék, a tőkeamat és a munka hozadéka. Ettől a pillanattól kezdve a modern kapitaliz- mus a tudósokat is beállította a maga gaz- dasági vállalataiba. Vállalatok, gyárak, ipar- telepek már nemcsak alkalmazzák a jól fi- ze- tik a kutatót és tudóst, de egyenesen tényés- tik is azt. Ösztöndíjakat és pályadíjakat tűz- nek ki, a fiatal generációt támogatják, inté- zeteket állítanak fel, ahol a maguk számára valószínűleg feltalálóliskolát tartanak fenn, azaz folytatásáról gondoskodnak a megkezdett tu- dományos munkáknak, örököseiről a tudó- soknak tanítványokról, akik felül fogják mul- ni mestereiket. A gyárak nemcsak adminis- trációs irodát, termelési központot, gépmű- helyt és eladást eszközölő ügynöki kart tar- tnak fenn, nem csak az előállítás és a keres- kelem mikéntjét szervezik meg, hanem la-

boratóriumokat is létesítenek, amelyekben te- hetséges emberek a régi találmányok tökéle- tesítésén és új találmányok kieselésén törk a fejüket. Mondanunk sem kell, hogy ez még mindig csak egy fajta a magánkezdeménye- zésnek, aminthogy ebben a korban a politi- kai és gazdasági liberalizmus elveihez híven, a tudományos és gazdasági élet terén is csak az egyéni függellen és szabad fejlődésnek van becsülete.

Ez a természettudományok második korszaka. Egyéni még, de szabad, amelyet az állam jóakaratu semlegességgel néz, sőt a technikai iskolák felállításával segít is addig, ahol a hivatalos tudomány véget ér, vagyis a két- ségbe nem vonható, hitelesített és lezúrt ered- ményekig és abbahagy azon a ponton, ahol a tudomány továbbfejlesztése, az új találmá- nyok és felfedezések kezdetüket veszik. Eb- ben a korban csak az egyének versenyeznek egymással világszerle, a nemzetek csak ab- ban, hogy melyikük tud nagyobb és több es- tahajót létesíteni és melyikük tud több em- bert segyerbe állítani, ha egymás ellen moz- gósítani kell.

Az államok ma már másban is versengenek a hegemoniáért. Ma már rájöttünk arra, hogy a feltalálás nem a Véletlen munkája, hanem szerves folyamat, természetesen következ- mény, amelyben éppen annyi szerepe van a rendszerességnek, szorgalomnak, tanulásnak, megfeszített gondolkodásnak, megfelelő műlő- nek, kéznél levő eszközöknek, anyagi lehető-

Telefon 145

Redoute Mozdó

BRASSÓ

MA SZERDÁN

„ASSZONY A DZSUNGELBEN”

SOMMERSET regénye Csendes Océán szigetén élő kínai nő és japán férfi házassá- nek lélektani retélye, 100%-os német beszélfilm. Charlotte Ander, Erich Ponto főszereplőkkel

Következő műsorunk:

... und das ist die HAUPTSACHE

Joe May rendezésében, a német filmvilág nagyjával. Harry Liedtké-vel az élen.

Véres összetűzés Bukaresztben a vasuti munkásság és rendőr- ség között

A rendőrtisztek belelőttek a bérleszállítás és az elbocsátások ellen tüntető tömegbe — Bezárták a vasuti munkások Grivita-uti otthonát

Bukarest, február hó 10.

A Grivita-ut, ahol néhány évvel ezelőtt az emlékeztető tömegmészárlás lezajlott, újabb véres összetűzés színhelye volt. — Kedden délután öt órakor a rendőrség közvegi összejutottak egy ötszázfőnyi vasuti munkástömeggel, amely a bérleszállítások és tömeges munkáselbocsátások ellen tüntetett. Az összetűzés alkalmával a rendőrségi komiszárok revolvéroket használtak. A rendőrgolyók két járókelőt találtak el, a munkások közül az egyik, véletlen szerencse folytán, senki sebesült meg.

A vasuti műhelyek munkássága félőkor, munkaidő után nagy tömegekben öntözött ki a műhelyekből. A Grivita-uton hatalmas tömegbe verődtek és elhatározták, hogy az utcánál végén levő munkásokzponba mennek, ahová nagy tiltakozó gyűlést hívtak egybe. A mintegy ötszáz főre rugó tömeg csendesen vonult végig a forgalmas utcán. Váratlanul megérkezett a helyszínre a kerületi rendőrség több detektívje és komiszárja, valamint néhány rendőr, akik együttesen felszólították a munkásokat, hogy azonnal oszoljanak szét. Az elkecseregett munkásokat a rendőrség indokolatlan beavatkozása felingerelte és hurrogni kezdtek a karhatalom emberei felé.

Erre a rendőrtisztek letartóztatták a tömeg élén haladó négy munkást és hurcolni kezdték a kerületi rendőrség felé. A letartóztatásra robbant ki a botrány. Az elkecseregett munkások körülfogták a rendőroket és mindenáron ki akarták menteni elfogott társaikat.

Közelharc fejlődött ki a rendőrség és a munkások között, amelynek során a rendőrtisztek elővették revolvéroiket s felszólították a munkásokat, hogy azonnal oszoljanak szét és hagyják az utat szabadon.

Erre irtózatos láрма tört ki.

A rendőrtisztek, látva, hogy a munkások nem tángitanak,

többször a levegőbe lőttek, majd anélkül, hogy erre parancsuk lett volna, a tömeg felé fordították revolvéroiket és lőttek.

Mindenfelől sikoltás és jajveszékélés hallatszott. A tömeg a revolveres beavatkozás után lassanként gyérülni kezdett. Időközben megérkezett egy lovas bandérium is, amelynek láttán a munkástömeg

segeknek, célszerű berendezésnek, laboratóriumnak, mint az egyéni intuíciónak és zsenialitásnak. Azelőtt született, mintegy égből hullott, vagy a földből nőtt ki a zseni, ma már képesek vagyunk ugyszólván kitermelni, vagy legalább is olyan atmoszférát nyújtani neki, amelyben a csirájából kibontakozhatik, kiterjeszkedhetik és képes lesz a lehető legnagyobb teljesítményekre. Ebben a harmadik korszakában a tudományfejlesztésnek, már nem az egyéni gazdasági érdek, hanem egyetemes emberi érdekek fejlesztik a zsenit, tegyészlik a feltalálókat, magáért a tudományért és az emberi haladásért s a találmányok már nem egy üzleti vállalat gyártási titkai, hanem az egész emberiség közkincsévé lesznek, ha egyik, vagy másik ügyes részvénytársaság le is fölözi arról az első blöff aránytalanul nagy üzleti hasznát.

Pasteur felfedezései, Behring professzor diftériaszéruma, a modern kémia orvostudományi vívmányai és Berthelot hőtanai kutatásai, a kémiai mechanika vagy a thermochemia nem üzleti principiumok és kapitalista kalkulációk szellemi termékei többi, le nem is a rendszertelen egyéni kutatás és az ösztönös zseni ötlelességének eredményei, hanem állami, vagy nemzeti intézmények falai között született rendszeres munka vívmányai, az öncélú tudomány diadalai, diadalok, amelyek nemcsak szellemi versengéséből s az egész emberiség kollektív lelki erőfeszítéseiből született meg. Az államok ma nemcsak politikai és gazdasági programot is adnak, mert a modern élet egész felépítménye azokon az alapkőveken nyugszik, amelyeket a tudósok raktak le az öncélú tudomány laboratóriumi eszközeivel.

Kedzetben vala tehát az egyéni munka, aztán jött a kapitalizmus termelési rendszeréből fakadó tudománypartolás, végül most a rendszeres és államilag kezelt tudományfejlesztés korszakát éljük s ez a magyarázata annak, hogy a legutolsó husz év alatt több találmány és felfedezés látott napvilágot, mint ezelőtt kétszáz éven át s azt megelőzően a görög felvilágosodottságtól Amerika felfedezéseiig terjedő két évezred alatt.

megszüntetett minden ellenállást és menekülni kezdett.

A rendőrtisztek lövései két járókelőt találtak: egy Sandu Dumitrescu nevű 19 éves fényképezőt, aki a lábán sebesült meg és egy Gurnea nevű csizmadiát, akit a fején ért a rendőrgolyó. A két embert kórházba szállították, ahol operatív beavatkozásra volt szükség. Az összetűzés hevében több munkás is megsebesült, a kiket a kivonult mentők kötözték be.

Március 15-ig meghosszabbítják a parasztdadósságok végrehajtási tilalmát

Tudvalevő, hogy a parasztdadósságok végrehajtását február 15-ig felfüggesztették abban a reményben, hogy a parlament a konverzióról szóló törvényjavaslatot eddig az időpontra letárgyalja.

Miután a konverzió tárgyalása láthatólag elhúzódik, a király ma délelőtt aláírt egy dekrétumot, amely a törvényhozás elé utalja a parasztvégrehajtások felfüggesztésének március 15-ig való kitolását.

Valószínű, hogy a parlament már ma délután megszavazza ezt az újabb egy hónapos moratóriumot, az sincs azonban kizárva, hogy a kormány megvárja február 14-ét és csak akkor szavaztatja meg ezt az újabb egy hónapos meghosszabbítást, ha addigra a parasztdadósságok ügyének végleges rendezését magában foglaló konverziós törvénnyel el nem készülnek.

Erre nincs törvényparagrafus,

De büntessen a társadalom fölvert lelkiismerete

Elégtételt kér a megalázott és kiuzsorázott munka harminc máramarosi famunkás kegyetlen szenvedéséért

Csikszereda, február 10.

Igen, erre nincs törvény. Legalább is olyan törvény nincs, amit a fontosságuk teljes tudatában méltóságukba fagyott parlamenterek paragrafusokba öntöttek volna, hogy aztán nem kevésbé fontoskodó rideg jogászok a dzsiu-dzsicsu fogásait gyakorolják rajta.

De van olyan törvény, ami az emberek szívében szunnyad, ami adott alkalmakkor felébred és hangosan követeli: az emberiség szent szolidaritását. Fenéig romlott és a pusztulás száz fajtájára kiérdemesült az a társadalom, amely ennek a szolidaritásnak nem tud elrettentően példázatos erőt adni arra, hogy érvénye legyen minden olyan erkölcsi törvénynek, amit a rideg jogászi világ elfelejtett, vagy nem akart írott paragrafusokba önteni.

Ime: erről van szó!

Szalkadozott rongyokba öltözött és rongyfoszlányokba csavart lábú csapat tört a hófúvásokban a csikszeredai rendőrség felé. Féligfagyott, szerény, könyörgőkénti emberek. Szinte-szinte a megkínzott állat szivfakasztó fásultsága árad szét róluk, amikor a metsző hidegben egymáshoz bujva, mint valami hatalmas mozgó rongytömeg dőcögnek a rendőrség felé...

Irtózatos és vérlázító, amit ott elmondanak. Pedig ők nem lázadónak, csak meghunyászkodó, segítségért esedéklő, megleg könyörgésüket öntik a rendőrtisztek elé. Máramarosból jöttek, az Uz völgyébe. Gaunczevig vállalkozó hozta és biztatta őket. Ingyen szállítást ígért és naponta legalább száz lej keresetet. Hogyne jöttek volna, amikor Máramarosban nincs semmi munka s a családok éheznek. Igaz, hogy a téli erdővágás borzasztó munka, de hát mit ne vállalnának ők most napi száz lej keresetért. Pénzt vihettek majd haza, az asszonyhoz, a gyermekekhez. És az utiköltséget se kell megfizetniük.

Tíz hétig dolgoztak a legkegyetlenebb téli időszakban. Akkor a vállalkozó leszámolt velük. Minden keresetüket beszá-

Az összetűzés helyszínére kivonult a főváros rendőrprefektusa, Codin Stefanescu főügyész, akik bevezették a vizsgálatot, egyben pedig azonnal jelentést tettek a helygymiszternek.

A késő esti órákban Ottescu belügyminiszteri államtitkár rendelkezése továbbintézkedésig bezárták és lepecsételték a vasuti munkások Grivita-uti központját. A hivatalos vizsgálat folyik annak megállapítására, hogy a véres összetűzésért kit terhel a felelősség.

A nyomozás során a munkások rámutattak arra, hogy békés gyűlést akartak rendezni és nem volt szándékukban a rendet megzavarni. A rendőrségi közegek azonban ennek ellenére is a legbrutálisabban bántalmazták őket és minden indokolás nélkül ütöttek, verték őket gumibotjaikkal. Nem volt más szándékuk, minthogy tiltakozzanak a fizetés leépítése és tömeges munkáselbocsátások ellen.

A Grivita-uti tüntetésről újabban a következőket jelentik:

Stefanescu főügyész és Bogdan vizsgáló

lőbíró útján megindított vizsgálat kétséget kizáróan megállapította, hogy a munkások részéről nem lőttek.

A tüntetés kirobbanása úgy következett be, hogy a vasuti műhelyből kitóduló munkásokra az utcán idegen munkások vártak, akik közül két agitátor lépett hozzájuk és rendbontásra, szabotálásra buzdította őket. Ezt a két agitátort az elősiető rendőroek bevitték a legközelebbi őrszobába, amelyet néhány perc múlva az utcán összesereglett idegen munkások — tehát nem a vasuti műhelymunkások — megostromoltak, követelvény a két agitátor szabadon bocsátását. Az őrszoba legénysége erre először a levegőbe adot le sortüzet, majd — miután a tüntetők nem vonultak el — beléjük lőttek.

Mára sikerült megállapítani azt is, hogy a két sebesült sem vasuti munkás.

A közlekedési miniszterium intézkedésére a vasuti műhelyeknek az utcára vezető kapuit mátló fogva karhatalom őrzi, hogy elejét vegyék a hasonló esetek megismétlődésének.

éhen ne haljanak. Brassóban aztán adjanak újabb segítséget nekik, hogy tovább juthassanak, valameddig, Máramaros felé, ahol várja őket és pénzt vár tőlük az asszony és kenyeret a...

Nem jó tovább folytatni. Hiszen, ugyebár, mennyire felemelő, megható az, hogy Csikszeredában valahogyan gondoskodtak róluk. Talán Brassóban sem lesznek keményebb szívvel hozzuk a hatóságok. Valahogyan csak haza jutnak, mert vannak még emberségesen érző szívi emberek is a világon.

A rongyos csapat szeméből is melegen ömlik a hála...

Megnyugtató ez és vigasztaló...

Gaunczevig ur pedig már toborozhatja a másik csapatot, amely újabb tíz hétig dolgozik majd az Uz-völgyében. Ő korrektil jár el, felelősségre nem vonható, amint nem is gondol erre egy pillanattig sem a csikszeredai rendőrség.

Ő a szerződést betartotta, úgy, amint azt az írott törvények megszabják.

Hol van hát az az emberek szívében szunnyadó erkölcsi törvény, amely elrettentően példázatos erővel tudna most érvényt szerezni az emberiség szent szolidaritásának?

Kacsó Sándor

GRANDI
köntörfalazik,
de le nem szerel

Genf, február 10.

A leszerelési konferencia mai ülésének egyetlen szónoka Grandi olasz külügyminiszter volt, aki Olaszország nevében kijelentette, hogy a béke fenntartásának csakis a versaillesi és locarnoi szerződések fenntartása lehet az alapja. Egyébként helyteleníti Franciaország „biztonsági politikáját”, mert ez a tulzolt fegyverkezés katonai tulsulyt teremt, amellyel a békét nem lehet fenntartani.

Társaság

1931 február 10.

Zürich (nyitás): Berlin 121.68, Amszterdam 206.75, Newyork 5.12 és fél, London 17.64, Páris 20.17 és fél, Milánó 26.65, Prága 15.17, Budapest —, Belgrád 905, Bukarest 302 és egynegyed, Varsó 57.30, Bécs —.

Asíra (Apolló) Mozgó BRASSÓ.

Szerdán és csütörtökön fut még:

Monte Carlo bombázása

9-től nincs előadás.

Péntektől, február 12-étől bemutatjuk:

„A fehér fogolynő”

című német beszélő filmet.

A legnagyobb exotikus filmremek a „Hindu siremlék” óta nem volt még hasonló monumentális filmalkotás. Szünetben fellép az „UFERINI”-csoporth híres illuzionista és bűvészmutatványaiikkal.

csak az asszonyok és gyerekek harcolnak őszintén a leszerelésért

Színek, szívek és fásult spekulációk a genfi konglomerátumból

Genf, február 10.

Kik tudnak több pontgyőzelmet szerezni a leszerelésen? — ezt iparkodtak eldönteni a nagyhatalmak az elnökválasztási küzdelemben. Ötvennégy állam delegátusa vitte az urnához és adta le titkosan a szavazatát.

De az összeszámolásnál hatalmas meglepetést keltett, hogy két nagyhatalomra egy-egyvel több voks jutott, mint a maximális szavazatok száma.

— *Ejnye* — mosolyogtak a delegátusok. — *Ötvennégy szavazat? Akkor hát két szavazó önmagát akarta alelnökké választani...*

Az eredmény kihirdetésekor Tardieu bajusza alatt mosolyogva megszólalt:

— *Igen, most már bevallhatom, csakugyan magamra szavaztam...*

Grandi zavartan simitgatta szakállát, ha nem is vallotta be, a fasiszta külügyminiszterrel is tudta mindenki, hogy ő is önmagát tartotta a legalkalmasabb alelnöknek. Grandi és Tardieu abban a hitben szavaztak önmagukra, hogy egyik vagy másik jámbor delegátus e fontos nagyhatalmak ellen fogja leadni voksát és nem tűnik fel, hogy önmagukra szavaztak.

★

A levegőben feszültség áruháza, hogy az ülésterem robbanások színhelye lesz. Politisz görög delegátus félrehívja Benest és sug neki valamit. Titulescu feléjük tart, de azonnal otthagyja őket. Jaj de le van soványodva Benes, mintha csak emléke volna az egész ember a régi dicsőségének.

A franciák nem köztöltek senkivel semmit, sőt ők maguk sem tudták, hogy Tardieu milyen meglepetést tartogat a zsebében. A francia hadügyminiszter pedig, ott cigarettázik a folyosón, kiszólással kacagtatja a delegációja tagjait, és nem árulja el nekik sem, hogy néhány perc múlva bombát fog a konferencia elé vetni. Egyedül a jelenlévő kormánytagokat, a koloniális és tengerészeti minisztert avatja be a titkába.

S mikor széjjeloszlott a konferencia, még mindig csak azt tudtuk, hogy este majd többet is fogunk tudni... Végre az ünnepélyes, zsakettos Tardieu szájából késő este meghallottuk, amint ott álltunk a Hotel des Bergues sárga tónusú fogadósalonjában, a nemzetközi sajtó ötszáz szorongó és izgatott reprezentánsa, hogy mit tartalmaz a nemzetközi repülőflotta létesítéséről és a francia tengeralattjáró hajóknak a Népszövetség kezére való eladásáról nagy titokban kidolgozott francia javaslat.

★

Az ezután következő drámai mozgalmasságu nap már eldöntötte, hogy a franciáknak sem sikerült elterelni a közfigyelmet arról a kardinális kérdéstről, hogy a győztes és legyőzött nemzetek fegyverkezési joga között az egyenlőtlenség szakadéka tátong...

Bepillantunk délelőtti a leszerelési konferenciára... Jéghideg arccal ülnek a diplomata és hallgatják, hogy a hordárok lerakják a csarnok folyosóján a husz ládat a nők által gyűjtött több mint nyolcmillió aláírással, Miss Dingmant, aki a világ negyvenmillió nője nevében teljes leszerelést követelt... sem Vandervelde, sem Jouhaux, francia munkásszervezeti vezér nem tudta felcviészteni a kedélyeket, legfeljebb akkor tapsoltak, amikor lord Cecil lépett a szónoki emelvényre.

— *Hölgyeim és uraim!* — szól az ősz békepolitikus és úgy rémlett, mintha szántszándékkal elfelejtett volna az elnöki szék felé fordulni és Hendersont üdvözölni.

Az őszinte szavakért, amelyeket a népek kiengesztelésének apostola hangoztatott, senki nem tapsolt olyan igazán szívből, mint lord Cecil egyik legjobb barátja, gróf Apponyi Albert és a magyar delegáció tagjai...

★

Az ötezer asszony délután a Salle de la Réformationban és a mikrofon mögött a világ minden táján az asszonyok libegve figyelő és tombolva helyeslő serege kavargva a maga elsodró forró hangulatában! Igazán nem lehetett volna köztük egy gombostűt sem leejteni és egészen rejtély volt, miként mozgott a sorok között a 150 kilós égszínké zubbonyt és fejszét viselő cserkészleány.

Legszébb volt a szövetszorongó ének, — Jacques Dalcroze-nak, a világhírű genfi táncanárnak erre az alkalomra írt „Bol-

dog Béke” című szerzeménye —, amelyet háromszáz különféle koru gyermek lejtett el az emelvény közepén forgó földgömb körül. Az volt megénekelve a dalban, hogy ha minden gyermek kezét nyújtja egymásnak, már holnap, megvalósulva láthatnánk a „világos és mély békét”. S kicsiny kezükkel ritmikusan lengetik, hintálgatják a világ minden nemzetének selyemzástól teljes összhangban, békében és olyan gyöngédséggel, amelyből a politikus uraknak is juthatott volna egy kicsi.

Ez az ötezer asszony itt megmutatta a Batiment Electoral férfainak, hogy az emberiség boldogságának hajóját többé nem hagyják zavaros vizekre küldeni.

A japánok nem törődnek a vérveszteséggel, mindenáron birtokba akarják venni a Wu-Sung erődöt

Tokióban meggyilkolták a békepárti vezérét

Sanghai, február 10.

A helyzet kulcsa még mindig a Wu-Sung erődön van, amelyet a japánok sehogy sem bírnak elfoglalni. Tegnap újra megkísérelték az ostromot,

a kínaiak azonban visszaverték őket, a minék folyamán negyven japán katona életét vesztette.

Ujabbán a tenger felől próbál Japán Wu-Sung ellen törni. Az éjszaka folyamán harminc japán hadihajó jelent meg az erőd előtt és rendkívül heves tüzet nyitott rá. Az egyik gránát felrobbantotta Wu-Sung egyik municióraktárát, a mely hatalmas lánggal és füstfelhőkkel ég.

Naomoro japán tengernagy kijelentette, hogy Wu-Sung szerdáig a japánok kezében lesz.

A Wu-Sungban működő német egyetem tanári testülete egy órai fegyverszünetet kért úgy a kínai, mint a japán hadvezetéstől. Ez alatt az egy óra alatt biztonságba kívánják helyezni az egy-

Tizenöt hatalmas nőgyelet többé-kevésbé súlyos egyéniségű elnöke állt fel, mutatkozott be egymás után és integrált kecsesen, nőgyeleti tekintélyüknek minden szigoráról megfeledkezve a mámoros közönség felé.

Egy amerikai vénkisasszonynak, aki talán ezért a biccentésért jött át a mi öreg világrészünkbe, szinte leesett a fejbubján ágaskodó kalapja.

A Reichstag egyik tagja, a kedves gömbölyű Schreiber Adél asszony, úgy beszélt franciául, mint Briand.

Most lépett a mikrofon elé a leszerelési mozgalom legtöbbet szenvedett figurája, Malaterre-Sellier asszony, a Nők Nemzetközi Szövetségének alelnöknője. Drámai erővel hangoztatta, hogy mit akarnak a világ asszonyai. Ezt így, ilyen szenvedéllyel politikus nem mondhatta volna el. Drámai indulat reszketett a mozdulataiból, mindamellett rendkívül kecses, csinos hölgy, földig érő fekete ruhát és elegáns kicsi kalapot viselt. Minden szavából őszinteséget éreztem, tejszín arca meg olyan átszellemültségtől sugárzott, mint valami tüneményé.

— *Most jött a börtönből* — mondja valaki a demonstráció után — az asszonyok azért szabadították ki, hogy legyen egy eszméjéért börtönnel bünhődött hite is a leszerelési konferenciának.

Seidner Imre

tem műkincseit és könyvtárát.

Az északi fronton a japánok előnyomulnak Mandzsuriában. Nagoi tábornok nyilatkozott az újságíróknak és hangoztatta, hogy

Mandzsuriában csakis japánok lehetnek az urak és oda más haderőt nem enged behatolni.

Nagoi tábornok ezzel nyilván a szovjet-re célzott.

A helyzetet erősen kielezte egyébként az a merénylet, amelyet tegnap délután követtek el Tokióban, ahol a háborús nacionalista párt egyik fiatal bérce három revolvergolyóval agyonlőtte Ynouje volt pénzügyminisztert, a japán békepártiak vezérét.

A golyók közül kettő talált és Ynouje, kórházba szállítása után, rövidesen ki-szenvedett.

Genfben ezalatt tovább vitatkoznak a Népszövetség előtt a japán és kínai delegátusok. A tudósítók feljegyzik, hogy a karzaton lépő közönség már gunyosan nevet ezeken a vitákon.

Nagyon nehezen születik meg a csodálatos aranypor

Dunikowsky aranyat csinál a börtönben

Izgalmas kísérletek rendőrök, ügyvédek és újságírók asszisztálása mellett

Páris, február 10.

Emlékeztet még, hogy a francia rendőrség a múlt évben letartóztatott egy Dunikowsky nevű lengyel férfit, aki egy délfranciaországi városkában laboratóriumot tartott fenn, ahol állítólag aranyat állított elő. Laboratóriuma céljaira annak idején nagyszámú kölcsönöket vett fel, amelyeket nem tudott az utján visszafizetni és így került, hitelezőinek feljelentése folytán, a hatóságok kezére.

A hosszú idő óta tartó vizsgálat során, a mely alatt Dunikowsky a párisi „Santé” fogház lakója lett, tegnap került sor Dunikowsky kísérleteinek hites szakértők előtt való bemutatására. Dunikowskyt az „Ecole Centrale”-ba vezették, amely a párisi tudományegyetem egyik legnagyobb vegytani intézete. A rendőrség emberei, akárcsak Dunikowsky és a szakértő vegyészek, fehér köpenyben ültek körül az aranycsinálót, aki kíséssel izgatottan fog hozzá az „aranycsináláshoz.”

Először kristálykvarcot tör finom szemcsékre egy hatalmas bronz mozsártörőben, majd az így nyert finom port ráönti titkos gépezet egyik fémlapjára.

És megindul a tulajdonképpeni kísérlet. Dunikowsky tízezer voltos áramot kapcsol be, — sístergés, zugás hallatszik, majd egy félórai „főzés” után az áramot kikapcsolja. A hatóságok emberei és a vegyészek feszül-

ten figyelnek.

Dunikowsky most fogja a masszát, leönti a fémlapról és előbb klorhidrába, majd vízbe szórta el. Következett a szárítás, amely után az aranynak már csillogósan és tisztán kellene jelentkeznie.

— Nos?... Nos?... — Mindenki a közelébe túll. A védőügyvédek, akik szintén jelen vannak, idegesen, csalódottan pislognak. A hatóságok emberein csendes káröröm.

Az aranynak semmi nyoma!

Dunikowsky rettentő zavarban van. Sietve mentegeti magát.

— Kérem, kérem. Még ne szóljanak az urak egy szót se. — A kis lengyel ember meghajlik, ide-oda fordul, amint magyaráz. — Két oka lehet az eredménytelenségnek. Először is kevés volt az ásványpor, azután pedig nem működik jól a gép.

— Rendben van, Dunikowsky ur, — szól rá az egyik rendőrtiszt. — Kezdjük újra.

Dunikowsky előlöl kezd: tőri a kvarcot, ráönti a gépe fémlapjára, sítb... Az áramot bekapcsolja. A villany felszikkázik.

Egyszer csak valaki észreveszi, hogy Dunikowsky szörnyen izzad és mindenféle varázsszavakat mormol a gép felett.

A laboratóriumban pokoli a hőség. Dunikowsky arcán már nem látni a zavart; dacos, kemény elszántság mereviti meg, szinte „zug-

FAISCOLAK ES SZOLLÓLTIVÁNYTELEPEK RT.
AMBROSI, FISCHER & CO.
AIUD, JUD. ALBA
ÁRJEGYZÉK DUTALAN.

gerálni akarja a fémlapon izzó kvarcseme-csékét.

Egy jókora félóráska eltelik. Ekkor Dunikowsky megint kikapcsolja az áramot és egy hosszú műszerrel — diadalmas mosollyal — előkotorja a megfőtt fémport. Ráönti egy teler lapra és parancsoló hangon nyújtja a nagytöbbségét a hatósági emberek felé:

— Tessék, most tisztán lehet látni. A fejek ráhajolnak a masszára, amelyben ezuttal, mintha tényleg csillogna egy atomnyi sárga szín...

Arany?

Még mindig nem biztos. A hatóságok és a hites vegyészek ezzel a kísérlettel sincsenek megelégedve.

— Még egy kísérletet, Dunikowsky ur! Lásuk még egyszer.

A kis lengyel izzad, a legszívesebben kint lenni már innen, a legszívesebben Lengyelországban.

Szerencséjére az áram harmadszori bekapcsolásánál rövidzárlat keletkezik, a terem elsötétül, a kísérletet ma már nem lehet folytatni.

Dunikowsky egy napig még lehet „tudós” lehet félelmetes „alchimista.”

Holnap azonban folytatni fogják. És holnap biztosan kiderül, hogy a kis, izgó-mozgó lengyel — mégis csak szelhámos.

Eltekintve attól, hogy ma, az arany letünésének korszakában — már nem is dicsőség alchimistának lenni és talán Dunikowsky ur büne nemsokára nem is lesz büntetendő cselekmény.

Mándy Ilona

Az aradi törvényszék szabadlábra helyezte a feketeszessinspektorokat

Arad, február 10.

A feketeszess-ügyben indított bünvádi eljárás során nemrég letartóztatott Zarma Satir és Peache Tache földművelésiügyi inspektorokat, ami miatt Jonescu-Siseesti földművelésiügyi miniszter majdnem megvált a tárcájától. A miniszter akkoriban ígéretet kapott arra, hogy Argetoianu pénzügyminiszter hazaérkezése után a két inspektor ügyét elintézik. Ma aztán megtörtént a váratlan fordulat ebben az ügyben. A vizsgálati fogságban levő inspektorok kérést adtak be szabadlábra való helyezésük érdekében és az aradi törvényszék a ma délelőtti megtartott tárgyaláson a kérést teljesítette is. Peache és Zarma inspektorok szabadlábra helyezése ellen az ügyész jelentett be felebbezést, a bíróság azonban az ügyészi előterjesztésnek nem adott helyet és a két inspektor azonnal elhagyhatta a törvényszéki fogházat. Érdekes, hogy a két inspektor ügyében nem volt fegyelmi vizsgálat és vizsgálati fogságba is úgy kerültek, hogy állásuktól fegyelmi uton nem függesztették fel őket.

Fogorvosok és fogtechnikusok harca a parlament előtt

Temesvár, február 10.

A fogorvosok és a fogtechnikusok között évek óta heves harc dúl. Ennek a küzdelemnek legutolsó fázisa az a memorandum, amelyet a temesvári fogorvosok szövetsége terjesztett a parlament elé. Az emlékiratban az egészségügyi törvényre hivatkoznak, amely szerint fogászattal csak diplomás fogorvosok foglalkozhatnak, egyben sérelmezik, hogy annakidején bizottság vizsgálta felül a fogtechnikusok működését. A vizsgálat eredményeképpen a fogtechnikusokat eltiltották a szájban végezhető sebészeti munkáktól. Sokan azonban ennek ellenére is folytatták fogtechnikusi gyakorlatukat.

A fogorvosokat az is bántja, hogy az egészségügyi minisztérium 1930-ban tanfolyamot rendezett a fogtechnikusok számára, amelyen 45.000 lej ellenében diplomát nyerhettek a résztvevők. Az emlékirat felhívja az egészségügyi minisztérium figyelmét arra, hogy fogtechnikusi tanfolyamok rendezése helyett inkább az ország fogászati klinikáit támogassa anyagilag. Megemlíti még, hogy a fogtechnikai tanfolyam hallgatói között állítólag kocsisok, borbélyok, sőt csatornatisztítók is szerepeltek.

A fogorvosok memorandumára minden valószínűség szerint a technikusok is minden bizonnyal memorandumban fejtik ki a maguk álláspontját.

Hírek

Forog az ágy

Nem arról a forgásról beszélek, amely erőteljesebb mulatságok után szokott bekövetkezni. Erről egy híres eset szól íróiársaim világában. Egy nagy lumpolás utáni másnapon a mulatság egyik résztvevője felhívta telefonon a mulatság másik résztvevőjét, a híres író:

— Hogyan éreztél haza?
— Köszönöm, pontosan az utolsó pillanatban. Ha még egy percet késtem volna, lemaradtam volna.

— Lemaradtál volna? Hogy-hogy?
— Kérlek, abban a pillanatban, ahogy lefejtetem, az ágy már indult.

Igen, ezt ismerjük, ezt a nem éppen kellemes érzést, mikor az ember magára huzza a paplant, hogy az egy-két-kilenc pohár konyakot kialudja és a hevesen óhajtott nyugalm helyett az ágy egyszer csak lebegni kezd, mint a varázs-szőnyeg az Ezeregyéjszaka-ban.

Hagyjuk ezt, ne beszéljünk szégyencinkről. Nekem most az ágy egy másik tulajdonsága jutott eszembe. Hogy csodálatos módon önmagától meg tud fordulni és csak hosszas gondolkodás után lehet visszafordítani. Ez semmiféle szeszszel nincs összefüggésben és a legszolidabb állapotban szokott bekövetkezni. Még pedig így következik be. Eloltom a lámpát, befészkelem magam kényelmesen a válnam által furt gödörbe és elteszem magamat holnapra.

Ilyenkor jön a lassu süllyedés kényes és érzékeny lefolyása: mikor az öntudat szeretné szépen lassan lesüllyedni a valóság tengerszínre alá, de ebben minduntalan megakadályozza valami. Már egyenesen szuszog az ember, mintha aludnék, mikor hirtelen nagyot szökken az öntudat vissza a valóságba, elfelejtettem kiírni, hogy holnap korábban kelek. Már maga a gondolat is kellemetlen, az pláne kellemetlen, hogy az adóhivatal miatt van az egész, az pedig a legkellemetlenebb, hogy vissza kell jönni az éberségbe, fel kell gyújtani a lámpát, ki kell csoszogni az előszobába, megírni a tulvilági üzenetet, visszacsoszogni, elolítani és újra kezdeni az egész öntudat-süllyesztési processzust. Megint sikerül lassan a dolog, a gondolatok tünde csapongása egyre valószínűbb, jön a szundikálás, jön a szenderegés, egyszerre csak óriási katasztrófa csap bele a szenderegésbe: heyes orrvizketés. Az ember próbál félálomban alkudozni még egy kicsit. Felébredjek és megdörzsöljem az orromat? Vagy konokul ellene szegődjek a vizketésnek, ne ébredjek fel és várjam meg, míg magától elmúlik? Az alku hiábavaló: az az átkozott pont a baloldali cimpában szemtelennül és türehtelenül viszkot. Muszáj megmozdulni. Kis mozdulat az egész, de egy világ-egyetemet mozdít ki sarkából, az irreális álomvilágot egyszerre elsöpri és a valóságot plántálja helyébe. Megint újra lehet kezdeni. Megint lassan-lassan következnek az elalvás állomásai: a tündés, a fantázia szabad csapongása, a szundikálás, a szenderegés, — és íme, mennyire egyszerűen kozmikus világfordulás dörög el, a végtelenséget megrecsésztő kataklizma: egy taxi rohant el oda-künn az ablak alatt. A szenderegő ember egy szempillantás alatt teljesen éber. Sőhajt egyet. Kezdi elfülről.

Ilyenkor szokta elkezdni az ágy azt a különös és orv játékokat, amelyet teljességgel lehetetlen észrevenni. Én legalább sohasem kaptam még rajta az ágyat, mikor a csinyt elkövette. Mindig csak akkor vettem észre az egészet, mikor már készen volt vele. Tudniillik roppant óvatosan és ravaszul megfordult velem.

Semmi kétség, megfordult. Világosan tudom, hogy ahol az előbb az ágy feje volt, ott most a vége van. A vége pedig ott van, ahol az imént a feje volt. Az előbb úgy fektettem, hogy a lábam a Margitsziget felé irányult, fejem pedig a Gellérthegy felé. És most teljesen nyilvánvaló, hogy irányom megint párhuzamos ugyan a Duna medrével, de most lábbal vagyok a gellérthegyi citadellának és fejfelé a Margitszigetnek.

Hogy csinálta ezt az ágy, ez a ravasz és veszélyes bestia? Megfoghatatlan.

Most jön a visszafordulás. A fantázia elkezdte a dolgot rováncsolni. Hogy is van csak? Az lehetetlen, hogy az ágy önmagától, mint valami csinytevő élőlény, megfordult volna. Ez ellene mond minden természeti törvénynek. Térjünk csak vissza a normális valósághoz. Jobbra van a szekrény, balra vannak az ablakok. Így van?

Igy van. Bámulatos dolog történik: az egész világegyetem szép lassan és könnyedén szavalevén foknyi félkörrel megfordul ágyam tengelye körül. A Gellérthegy kényelmes ivben elfordul a lábamtól a fejemhez mialatt a másik oldalon a Margitsziget is visszatér eredeti helyére. De nemcsak ők mozognak, mint mefázisikai forgószinpad, hanem az egész ország, egész Európa, a földgömb, a naprendszer, a világegyetem, az egész végtelenség.

Most derül ki, hogy az előbbi tréfát sem hi ágyam követte el, hanem a mindenség. Az fordult el körülöttem olyan észrevétlenül. De fantáziámnál, mint valami nyélnél, fogva az

egész világot, roppant könnyedén vissza tudtam fordítani eredeti helyzetébe.

A szenderegő ember a világ közepe. Körülötte forog az egész mindenség. Ezzel a megnyugtató tudattal pár pillanat mulva mélyen alszik.

Harsányi Zsolt

— EGYMILLIO LEJES KÁRTÉRÍTÉST KAP EGY SZERENCSETLENUL JÁRT MOZGÓPÓSTÁS. Bukarestből jelentik: Még 1922-ben történt, hogy a bukaresti gríviái pályaudvaron Herczeg László nagyváradi mozgópóstatat tolatás közben szerencsétlenség érte: egyik karja és lába eltörtött és szemét is súlyosan megsértette. Herczeg két millió lej erejéig kártérítést pert indított a CFR ellen s ezt a keresetet tárgyalta most csekély 8 év után az ilfovi törvényszék. A bíróság megállapította a kártérítési kereset jogosságát, de 2 millió helyett csak egy milliót ítélt meg Herczeg Lászlónak.

— EDGAR WALLACE SÜLYOS BETEG. Hollywoodból jelentik, hogy Edgar Wallace, a modern detektívregények nagymestere, súlyos beteg lett. A világhírű kalandregényíró a napokban meghalt s könnyebb természetűnek vélt betegsége most tüdőgyulladással fejlődött. Állapota komoly ugyan, de egyelőre nem válságos.

— ELŐADJAK BUDAPESTEN GOGA OCTAVIAN EGYIK SZINMŰVÉT. Budapestről jelentik. A magyar főváros színházi köreiben mozgalom indult meg, hogy ugyanakkor, a mikor Bukarestben Goga fordításában színrehozzák. Az ember tragédiáját, valamelyik budapesti színházban Goga valamelyik szinművét adják elő. Kádár Imre kolozsvári író fordítja le a kiválasztandó szinművet, amelynek színe hozzával a magyar színházak haláljukat akarják kifejezni Goga iránt. Az ember tragédiájának románra való lefordításáért.

— LÉGBŐL KAPOTT TANKOK. Budapestről jelentik: Egyes külföldi lapokban olyan hírek láttak napvilágot, mintha Magyarország Szentgotthárdon keresztül külön vonattal kilencvenhat tankot kapott volna Olaszországból. A Magyar Távirati Iroda kategorikusan cáfolja ezt a hírt, megállapítva, hogy az teljesen légből kapott.

— LETARTÓZTATTAK KÉT BRASSOI KOMMUNISTÁT. Muntean Joan, a brassói rendőrség detektívje letartóztatta Szabados Lajos marosvásárhelyi és Varga Károly aradi ifjurmunkásokat, akik Brassóban kommunista propagandát fejtettek ki. Templom-utca 101. alatt levő lakásukon, házkutatás alkalmával rengeteg kommunista sajtóerméket, valamint egy sokszorosító gépet találtak. A letartóztatott ifjurmunkásokat, — valamennyiük szerint, — a szakszervezet küldte Brassóba, hogy kommunista agitációt fejtsenek ki. A rendőrség az ifjurmunkásokat, irataikkal együtt az ügyészséghez utalta.

— Csehszlovák területre tévedt egy német léggömb. Prágából jelentik: A csehszlovák területre tévedt „D 570” jelzésű német léggömb utasainak ma a katonai hivatalok jóváhagyásával visszaadták az utleveleket. A léggömb személyzete ma délután a drezdai gyorsra ülték és elhagyták a köztársaság területét. Dr. Rumpels, az Aeroklub vezetője, ma autóval Hostivarba utazott, hogy a léggömb visszashállítását előkészítse. A léggömböt a Zwickau melletti Erla községbe szállították, ahonnan elindult. Bertam tartalékos törzskapitánynak most a szászországi Chemnitzben kereskedése van. A kapitány eddig 119 léggömbi utazást abszolvált.

— Halálos szerencsétlenség a Tátrában. Kassáról jelentik: Gábor László egyetemi halgatót, egy tekintélyes kassai ügyvéd fiát a Tátrában sielés közben halálos szerencsétlenség érte. Az egyetemi hallgató nekiment egy sziklának és a helyszínen kiszenvedett.

— A CSEH GYÁRIPAR KATASZTRÓFAJA. Prágából jelentik: A csehországi gépipar foglalkoztatása mélypontját érte el. A nagy gépgyárak rendelési állománya körülbelül 30 százalékat teszi ki a két év előttiének. Az ipar kapacitásának mindössze 30 százalékaival dolgozik. Az export is nagy mértékben leromlott, így például mezőgazdasági gépekben az export a múlt évben mindössze 44 millió csehekrona volt az 1929 évi 122 millióval szemben.

— A NÉMET TAKARÉKPÉNZTÁRAK BETÉTÁLLOMÁNYA. Berlinből jelentik: A német takarékpénztárak betétállománya decemberben 224 millióval emelkedett és december 31-én 9722.2 millió márka volt.

— UFERINIEK, A VILÁGHÍRŰ VARÁZSLÓK. február hó 12-től kezdve a brassói Astra moziban lépnek fel, a rendes mozielőadás keretében, ahol a „Csodák rejtélyét” mutatják be. A brassói vendégjátékuk azért telódott annyira ki, mert minden városban, ahol eddig felléptek, az óriási sikerre való tekintettel prolongálni kellett előadásukat.

Pénzügyi ellenőrző bizottság megy Bulgáriába és Görögországba

Genf, február 10.

A Népszövetség Bulgária és Görögország kérésére elhatározta, hogy a két ország pénzügyi helyzetének, a jegybankok helyzetének megvizsgálására Szófiába és Athénbe egy-egy pénzügyi bizottságot küld ki.

Magyarul jelenik meg először Körmeny Ferenc regénye, amely első díjat nyert egy nemzetközi regénypályázaton

Budapest, február 10.

Kövid idő mulva meglepően érdekes regényujdonság jelenik meg a magyar könyvpiacra. A regényt a mai magyar irodalomban teljesen ismeretlen nevű író, Körmeny Ferenc írta. Körmeny azok közé az istenáldotta magyar tehetségek közé tartozik, akik a mai súlyos viszonyok között sehogysem tudnak kibontakozni és csak szerencsés véletlen útján juthatnak el és érkeznek be az arrivék közé. Tulajdonképpen nem is Magyarországon fedezték fel írói zseniálisát. És hogy neve ma a közérdeklődés központjába került, azt tulajdonképpen egy külföldi regénypályázat döntésének köszönheti. A Times január 28-iki száma számolt be ugyanis arról a regénypályázatról, amelyet a londoni Chapman and Hall, az amerikai William Marrow kiadóvállalatok és a Times szerkesztősége írt ki. A pályázatra rengeteg kézirat érkezett be, de a zsüri döntése a 200 fontban megállapított pályadíjat a teljesen ismeretlen magyar író „Budapesti kaland” című regényének ítélte oda. Ez a regény jelenik meg nemcsak a magyar könyvpiacra a Pantheon kiadóvállalat kiadásában, Körmeny tulajdonképpen az Angol-Magyar bank budapesti fiókánál az autósztály vezetője volt és minden energiáját hivatásának szentelte. De amikor a gazdasági krízis miatt őt is leépítették, írni kezdett s regényét beküldötte a Times pályázatára. Munkája annyira megnyerte az angol és amerikai kritikusok tetszését, hogy a londoni könyvkiadóvállalat már a legközelebbi regényére is megszerezte az első kiadás jogát.

— Draga Masina órája. Csernovitzból jelentik: Az itteni rendőrség letartóztatott egy férfit, aki egy különös órát akart eladni egy ékszerésznek. Az ékszerész értesítette a rendőrséget, amely a férfit az üzlethelyiségben lefogta. Kihallgatásakor azt mondotta, hogy Rutner Mártonnak hívják és Kolozsvárról való. A rendőrség táviratilag érdeklődött Kolozsváron, ott azonban ilyen nevű embert nem ismernek. Az óra azért tűnt fel az ékszerésznek, mert annak belső fedelén látszik, hogy az óra az egykori szerb királyné arcképe látható. Kétségtelennek látszik, hogy az óra az egykori szerb királyné tulajdona volt. Rutner Dávid azonban semmiféle felvilágosítást nem akar adni arról, hogy a különös óra hogyan került a birtokába.

— EDISON A VILLAMOSSZÉK ELLEN A amerikai sajtóban ezidőszent a villamosság útján való kivégzés ellen akció folyik. Ennek a mozgalomnak egyik szószólója Roosevelt kormányzó, aki a vitatkozás során megemlékezik Edisonnak néhány héttel a halála előtt neki tett nyilatkozatáról: „Tudom”, — mondotta Edison, — „hogy a villamosság nagy jótéteményt jelent az emberiség számára. Elszomorít azonban, hogy találmánnyommal visszaélok, vele embereket végeznek ki.” Ebben a nyilatkozatban az amerikai közvélemény végredelethetlét lát. A villamosság székkel való kivégzés az Unió tizennégy államában van gyakorlatban, huszonhárom államában akasztófán, hét másik államban mérgező gázok útján történik a kivégzés, négy államban pedig egyáltalán nincs halálbüntetés.

— Moissi Brassóban. A híres színművész, híres berlini színészekből összeállított együttesével megérkezett Brassóba, ahol két előadást tart. Ma, szerdán színre kerül: „Der Arzt am Scheidewege”. B. Shaw híres bohóza, csütörtökön pedig a „Jedermann” c. darab, Max Reinhardt salzburgi rendezésében. Rendezi: G. Ongverth.

— A BRASSÓI SZÉKELY TARSASÁG kovács, kerekés, pék, cipész, eszmadia ipari keres tanulókat. Felvilágosítást nyújt József Domokos főtitkár, Brassó, Kálvin János-utca 3. sz. Válaszbélyeg.

— NÉPKONYHA ÉRMHÁLYFALVÁN. Tudósítónk jelenti: Érmihályfalván a társadalmi és jótékony egyesületek, a hatóságok támogatásával népkonyhát állítottak fel, amely naponta 200 embert lát el meleg étellel. — A nemes akciót az egész lakosság, felekezeti különbségre való tekintet nélkül támogatta és a természetbeni és pénzbeli adakozók lehetővé tették, hogy a népkonyha március végéig zavartalanul működjék.

— Hogyan éljen a szivbajos ember? Nyen cím alatt dr. Bodon Károly egyetemi magántanár tollából hézagpótló munka jelent meg Budapestien. A kitűnő könyv a nagyközönség számára íródott és elmondja mindazt, amit minden szivbajos, érelmeszesedésben szenvedő embernek tudnia kell. Nem az orvosi kezelés kiküszöbölését szolgálja ez a könyv, hanem gyakorlati útmutatással szolgál a laikus betegnek arra, hogy milyen életmódot folytasson, hogy segítsen elő a gyógyulását és — mikor menjen orvoshoz. — A rendkívül praktikus mű ára 88 lejért kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában. (Vidékre 10 lej portó.)

— A LEGUJABB INTERNACIONALE. Jeruzsálemben december végén a mohamedánok világkongresszust tartottak, hogy megbeszéljék az iszlám internacionale megalakulását. A mohamedánságnak ma már nincs olyan feje, aki egymagában egyesítene a világi és egyházi hatalmat. Ezért most mindenekelőtt a kalifátust akarják visszaállítani, ami azonban a kongresszuson támadt ellenlétek szerint nehéz dolog lesz. Az egyik párttal szemben, amely Jeruzsálemet szánta az iszlám új fővárosának és ebből nemzetközi mohamedán egyetemet akar ott felállítani, a másik párt arra utal, hogy a mohamedán kultúrpótlóknak nemzedékeken át Kairó a kulturközpontja. A kettő között igyekezett közvetíteni Saikat Ali, az indiai mohamedánusok vezetője, akit nemrég a pápa is fogadott volt.

— Női rablóbanda garázdálkodik Radautz-megyében. Csernovichból jelentik: Radautz megyében levő Brodina községben egy kereskedőt álarcos banditák támadtak meg és fosztottak ki. A csendőrségi nyomozás során megállapítást nyert, hogy a „banditák” asszonvok voltak, a kik rablóbandába tömörülve hosszabb idő óta fosztogatják a szomszédos községeket. A női rablóbanda élén Maria Holbacec és Caterina Frundza parasztaszonvok állottak.

— PARISI DIVAT az egyetlen magyar nyelvű folyóirat, amely felöleli a női divaton kívül a háztartás minden ágát. Gyermekeket, 12 oldal női kézimunka és irodalmi rész, 40 oldal vidékre, portóval 45 lej. (Legegyeszerűbb a pénzt postabélyegeken beküldeni). Ugyanílyan áron elfogadjuk előfizetéseket, 3. o. 12 számra. — A Brassói Lapok Könyvosztálya.

Sport

Nagy gólaránnyal győzött a magyar profikombinált Egyiptomban

Alexandria, február 10.

Mint jelentettük, a vasárnapra tervezett első mérkőzése a magyar profikombinált együttesének a rossz időjárás miatt elmaradt. A magyar csapat így csak hétfőre mérte össze az erejét Alexandria válogatott csapatával. A mérkőzésen a magyarok nagy fölényben voltak és 4:0 (1:0) arányú győzelmet arattak.

BRASSO „Modern Mozdó” Telefon 518

Ma szerdán utoljára

FÉLIX BRESSART, LUC'E ENGLISH

Az ezred réme

Német filmoperette.

Minden előadásban a szünetben fellép:

17 tagú orosz akrobata táncsoport

Teljesen új, eddig még nem látott attrakciókkal.

Rendes olcsó helyárak.

Holnapról

Hangosfilm

Világszenzáció!

BEN-HUR

Főszerepben

RAMON NOVARRO

— Aldott állapotban levő nők és ifjú anyák a természetes „Ferenc József” keserűviz használata által rendes gyomor- és bélműködést érnek el. A modern nőgyógyítás főképpviselői a „Ferenc József” vizet igen sok esetben kipróbálták és kivétel nélkül gyorsan, megbízhatóan és fájdalom nélkül hatónak találták. A „Ferenc József” vizet gyógyszerárakban, drogeriákban és fűszerüzletekben kapható.

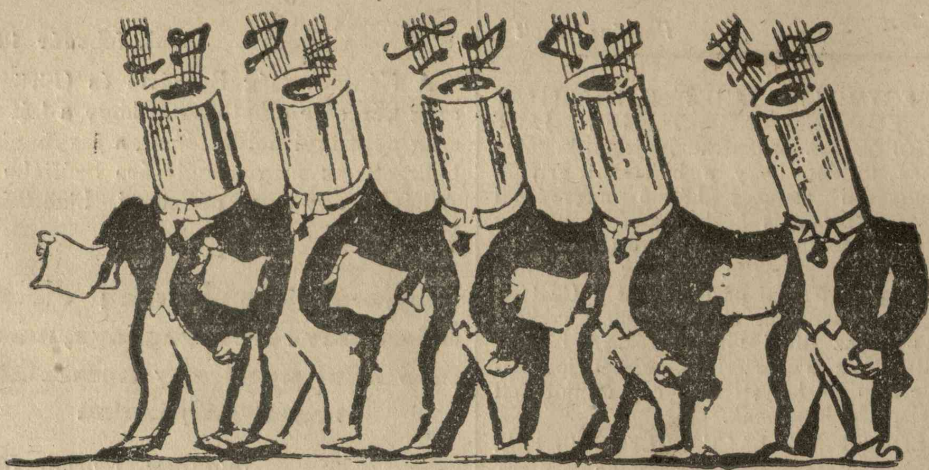
— 70 ÉVES VÖLEGÉNY, 18 ÉVES MENYASSZONY. Érmihályfalváról jelentik: Erdélyes házasságkötés történt vasárnap Érmihályfalván, amelynek az ad különös érdekességet, hogy a vőlegény már betöltötte a 70. életévét, míg a menyasszony alig 18 éves. Klein József budapesti lakos, 70 éves gazdag kereskedőnek elhunyt a felesége, aki után nem maradt gyermekek. — A gyászidő után meglátogatta Nagykárolyban lakó rokonait és itt jutott arra az elhatározásra, hogy újból megnősül. Szándékát hamar megvalósíthatta és szüleitől megkérte Lövi Rózi 18 éves hajadon kezét, aki elhunyt felesége testvérének a leánya, tehát unokahuga. — A szegény rokonok örömmel adták a gazdag nagybácsinak leányukat, a kinek a boldog 70 éves vőlegény a nevére íratja egész vagyonát. — A nem mindennapi házasság, a feltűnő elkerülése végett egyik érmihályfalvi rokonnál tartották meg.

* BERDE MÁRIA: FÖLDINDULÁS című új nagy két kötetes regénye közös ügye nemcsak az erdélyi magyarságnak, hanem az egyetemes magyarságnak is. Mi történt velünk? Mi van velünk? Mi lesz velünk? Ezek a kérdések, ezek a sikoltások csendülnek ki a regényből. A földindulás egy erdélyi család regénye, amely alatt megindul a föld. Berde Mária büszke lehet munkájára, az erdélyi magyarság Berde Máriára. A két kötetes regény ára 231 lej. Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában. (be)

— MONOPOLRAZZIAK SZILÁGYMEGYÉBEN. Szilágysomlyóról jelentik: A monopoli emberei újabbán végigjárják a községeket és a magánháznál házkutatásokat tartanak s a régi jó időkben még megmaradt belbélyezettlen zsíros kártyák és rómi kövek után nagy összegű büntetéseket rónak ki. A monopoli embereinek a Szilágyság különösen jó talaj, mivel a rómi-játék a nemrégiben bevezetett szilágysomlyói rómi-gyárból indult ki s annyira népszerűvé lett, hogy majd minden második házban található. Ha nem csontból, akkor fából. A monopoli emberei a városokban csak a kávéházak, vendéglők rómi-jait és kártyáit vizsgálják át, a községekben azonban, ahol kísértől kapják a csendőrséget, ott aztán a teljes hatalmuk tudatában kitombolják magukat. — Zsibón — amint tudósítónk jelenti, — a „Makhetes” vendéglőben talált két pakli kártyát s az erre kivételt 10 ezer lejes büntetéssel fellelkesedve, házkutatást tartottak több magánháznál is. Eredményt azonban annak dacára, hogy becsületes munkát végeztek s az egész házat felforgatták, nem értek el. A házkutatások hírére a községek lakói az egyetlen szórakozásukat — a fából készült rómi-jüket, a büntetéstől való félelmükben tübbe vetették. — Szepiek községben a monopoli emberei, többek között ková-kövek után kutattak. Ebben a munkában egy Girban nevű váltókezelő helyettes segédkezett nekik. Girban bement a község üzleteibe a monopoli egyik emberével kést vásárolni. A kés válogatása közben rá akart gyújtani egy cigarettára. Elővette öngyújtóját, amiből hiányzott a kova s próbálta meggyújtani, tekintve, hogy az egyik üzletben sem sikerült, kért egy kovárt. Volt, ahol kisegítették a CFR váltókezelőjét s egy lejért eladták neki egy kovárt. Itt aztán az egy lej utáni 4999 lej 50 banival rótták meg a kereskedőt. A váltókezelő és a monopoli embere természetesen egyik üzletben sem vették meg a kést, mert, amint látjuk, anélkül is elég jól tudnak „vágni.”

— A szatmári prefektus jogakadémiai hallgató. Szatmárról jelentik: A Jorga-kormány szatmári exponense, Puscasi János prefektus, mielőtt politikai megbízatást vállalt, görög katolikus esperes volt. A legújabb közigazgatási törvény előírja, hogy a prefektusnak jogvégzettségre van szüksége, és ezért Puscasi

A leszerelési konferencia meghatott szónokai

János esperes beiratkozott a nagyváradi jogakadémiára hallgatónak. A törvény idevonatkozó rendelkezése bár úgy szól, hogy csak az lehet prefektus, aki jogvégzettségét dokumentálni tudja, Puscasi prefektusnál úgy látszik kivételt tesznek és megengedik, hogy ő a jogot mint aktiv prefektus végezze el. A jogi pálya és a jogi egyetem hosszú évekig tart. A Jorga kormány exponense úgy látszik azt hiszi, hogy a Jorga kormány még akkor is hatalmon lesz, mire a prefektus az abszolutoriumot megkapja. Tévedni emberi dolog. Legalább kormány és prefektusa egyszerre fognak az alapvizsgán megbukni.

— KOLUMBUS KRISTÓF TENGERTI TÉRKÉPE. Nevezetes történelmi felfedezést tettek a konstantinápolyi régi szerájban dolgozó német tudósok. Megtalálták a Spanyolországból Középamerikába való tengeri út térképének a másolatát, amelyet maga Kolumbus Kristóf készített el első útja után. Ezt a most felfedezett török másolatot Piri Reis tengernagy adta át 1517-ben I. Selim szultánnak. A német tudósok azt hiszik, hogy a törökökhöz a térkép egy fogoly spányoltól jutott, aki Kolumbus egyik hajóján teljesített szolgálatot.

— A TEMESMEGYEI JEGYZŐK AKCIÓJA. Temesvárról jelentik: A temesmegyei jegyzők küldöttsége ma, szerdán emlékiratot nyújtott át Jónescu Gyula szubprefektusnak, azzal a kéressel, hogy terjessze fel illetékes helyre. Olariu Miklós, a temesmegyei jegyzők szövetségének elnöke rámutatott arra a körülményre, hogy a kormány azon intézkedése, amely a jegyzőket eltávolítja a magánmunkától, súlyos károkat okoz a jegyzői karnak. Az intézkedés súlyos terheket ró a falusi lakosság vállaira is, amennyiben kénytelenek a távoli városokban lakó ügyvédekhez, vagy közjegyzőkhöz fordulni. — Jónescu szubprefektus megígérte, hogy átanulmányozza az emlékiratot s interviál a belügyminisztériumnál a jegyzők érdekében.

Csukamájolaj a gyermekeknek kinszenvedés. A malátapor alaku Jemalt csemege. Egy doboz ára 77.— lej.

— HALÁLBÓL A GYERMEK MEGMENTÉSÉRT. Berlinből jelentik: Különös körülmények közt tartóztatták le Németországban Kasprick vadászot, aki a lakosságot büntetéseivel állandó retteggésben tartotta. Kasprick, aki sejtette, hogy nyomában vannak, autót akart a csehszlovák határon átmenekíteni, de a csendőrség résen volt és az országúton letartóztatta. Érdekes, hogy az autó, amelyen a rabló menekülni akart, dr. Strehle orvos tulajdona. Az orvos is ott ült az autóban a rabló mellett a letartóztatás idejében. A rendőrség megállapította, hogy Kasprick évekként elzárva az orvos leányát vízbefullástól mentette meg. Azt hiszik, hogy az orvos most halálból volt segítségére a szökésben.

— EGY IGAZÁN EXKLUZÍV KLUB. Newyorkból jelentik: Newyorkban mostanában alakult egy tenniszklub, amelynek mindössze hét tagja van, de mind a hét multimilliomos. A klub épületének külseje nem sokat mutat, belsejében azonban fantasztikus luxus pompázik. Számtalan szalon, ebédlő, garderober, sőt még egy uszósarnok is van benne, amely sok millió dollár költséggel készült. A klubtagok százezer dollár belépődíjat fizetnek, a tagsági díj sem csekély: havi kétezer dollár.

— HAT HÓNAPRA ÍTELTEK EGY TEMESVARI SZÉLHÁMOSNÓT. Temesvári tudósítónk jelenti: A temesvári rendőrség néhány nappal ezelőtt letartóztatta Nussbaum Máriát, aki hónapokon keresztül abból élt, hogy a ruhákat hazaszállító szabóinasoktól ruhákat csalt el, amelyekkel végig házalta egész Temesvárt. Rendszerint azt hazudta, hogy férje nyomorgó szabómester, akinek nyakán maradt a rendelés. A temesvári törvényszék ma tárgyalta az élelmes szélhámosnő ügyét és Nussbaum Máriát 6 hónapi fogházbüntetésre ítélte.

— MEGALLOTT A DUNAI HAJÓFORGALOM. Galacból jelentik: A Duna befagyása miatt egyrészt, másrészt az egyes helyeken mutatkozó veszedelmes jégzajlás folytán a hajóforgalom Galac és a többi dunai kikötő között teljesen megszűnt. A hajóforgalom szünetelése miatt a kivitelt jelentékeny károk érik.

— NÉPFAJ, AMELY NEM SZENVED FOGFÁJÁSBAN. Az emberiségnek csak egy töredéke, körülbelül tíz százaléka öröndhet egészséges fogazatnak. Nagyvárosokban a legnagyobb ritkaság, hogy valaki ne szenvedett volna fogfájásban. A fogbetegségek élén a caries áll, amelynek támadását valahogy az európai életmód mozdíthatja elő. Erről tesz tanúságot a fogfájásban sohasem szenvedő eszkimók néptörzse, amely majdnem kizárólag nyers fokahussal táplálkozik. Érdekes, hogy az eszkimók hazájának, Grönlandnak déli partvidékén lakó eszkimók, a kik már részesek valamelyest az európai kultúrában, fogbetegségben szenvednek.

— Rejélyes municiószállítmány. Konstancából jelentik: A napokban kell a kikötőbe érkeznie a „Caldea” nevű hajónak, amely állítólag 45 vagon municiót fog továbbítani Konstancán keresztül Törökországnak. A löszerrakomány Csehszlovákiából származik és Halmin keresztül akarták Konstancába vinni, utközben azonban a román hatóságok feltartóztatták. Diplomáciai közbelépés után a szállítmány tovább folytathatta útját. Az a gyanu is felmerült, hogy a Caldea hajó ezt a 45 vagon löszert nem Törökországnak, hanem Oroszországnak szállítja. Ebben az esetben azonban nem valószínű, hogy a román hatóságok tovább engedték a már egyszer leállított szállítmányt.

— REGÉNYES ESKÜVŐ. Londonból jelentik: Sir John Rayling dúsgazdag angol földbirtokos huszéves leánya beleeszeretett egy Roger Freed nevű elegáns kalandorba, aki hosszabb időt töltött Délamerikában. A leány apja, akinek gyanu volt a fiatalember, detektívekkel nyomoztatta ki leendő veje múltját. Közben már elérkezett az esküvő napja, a jegyepár már az oltár előtt állott, amikor egyszerre csak a közönség köréből megszólalt egy női hang: „Éltek-e ez ellen a házasság ellen!” Az asszony kijelentette aztán, hogy Freed az ő férje, mire elhalasztották az esküvőt. Pár nappal később Freedet letartóztatták Délamerikában elkövetett büntetetei miatt. A dolog poénja az, hogy a templombeli asszony nem volt a felesége, hanem egy magán-detektív, akit az apa bízott meg, hogy az esküvőt legalább egyelőre elhalasztassa.

— 2000 MUNKÁST BOCSÁT EL A KRUPP-GYÁR. Essenből jelentik: A Krupp A. G. a rendelkezések állandó csökkenésére való hivatkozással engedélyt kért a hatóságtól, hogy 2000 alkalmazottját és munkását elbocsáthassa.

— SARKÓZI GYÖRGY: MINT OLBOTI KÉVE, c. 3 kötetes regénye, az ideai magyar könyvpiacának legkiemelkedőbb alkotása. A 48-as szabadságharc tábori főpappjának, báró Mednyánszky Cézárnak kalandos élete a sendes felvidéki kuriától az emigráció. Párison keresztül az ausztráliai aranymezőig. A 3 kötet, 700 oldalas regény ára 400.— Lei. — Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában.

Külföldi humor

TÖRVÉNY ELŐTT

Bíró: Azt állítja, hogy ez az ember meglopta? Fölsimert valamit a holnijai között nála?
Panaszos: Igen, egy zsebkendőt, „B” monogrammal a sarkában.
Bíró: Az nem bizonyosság. Nálam is van egy „B” monogramos zsebkendő.
Panaszos: Biz’ az lehet. Két olyan zsebkendőt loptak el tőlem.

(Boston Transcript.)

TÖBBES SZÁMBAN

— Zsuzsi, elfelejtkezünk az előétellel!
— Az ám... Micsoda buták is vagyunk mi, nagysága kérem!

(Dimanche Illustré.)

FOLYTATÁSA KÖVETKEZIK

— Nekünk, szegény orvosoknak, mennyi ellenségünk van ezen a világon!
— No és a másvilágon még több lesz.

(Ulk.)

ORVOSNÁL

— Barátom, magának több szabad levegőre volna szüksége. Mi a foglalkozása?
— Repülőgépezető vagyok.

(Schweizer Ill. Zeitung.)

ANYAK ÉS LEANYOK

Anya: Engem a te korodban az anyám már nyolc órákor ágyba küldött.
Leány: No hiszen, kedves egy mamád is lehetett neked.
Anya: Fogd be a szádl! Nekem mindenesetre jobb anyám volt, mint neked.

(Woche im Bild.)

A SZÉRELEM SZAVA

— Ernő beleszeretett egy leányba. Eleinte azt mondta neki: „Drága Emma!” Egy hónap múlva azt mondta: „Drága!” Két hónap múlva már csak azt mondta: „Emma!”
— És mit mond most?
— „Drága Mariska!”

(Wochenschau.)

KERÜLŐ UTON

— A csengőt jöttem megnézni.
— De hiszen az én csengőmnek nincs semmi baja! Ki küldte magát?
— Kecse szabómester ur. Már tizenötösztör volt itt a számlával és sose nyitottak ajtót a csengőre.

(Fliegende Blätter.)

TISZTES KOR

Vendég: No, az a szakácsnő, aki ezt a csirkét lelte, ugyancsak lágyszívű teremtes lehetett.
Pincér: Honnan gondolja uraságod?
Vendég: Mert legalább öt-hat évig habozott, míg rászánta magát.

(Answers.)

AKI UTOLSÓNAK ÉRTESÜL

Pali: Nagyszerű ujságot mondhatok, hucgocskám.
Erzsi: Mi az?
Pali: Rózsika beleegyezett, hogy a feleségem lesz.
Erzsi: És ez neked ujdonság? Engem már egy hónapja fölkiért, hogy legyen a nyoszolyóleánya.

(Dorset Echo.)

TERMÉSZETRAJZ

Tanító: Ki tudná nekem megmondani, hogy mitől keletkezik a harmat?
Móriczka: A föld olyan gyorsan forog, hogy megizzad bele.

(Deutsche Ill. Zeitung.)

A KÜLVÁROSBAN

— Miért vagy te olyan ellensége a csupa-szonjárnak feleketének?
— Na hallod... Tudod, hogy zsebtolvajlásból élek.

(Ric et Rac.)

CSIPÓS MEGJEGYZÉS

— Most aztán igazán végére értem a tudományomnak!
— No, az ut nem lehetett valami nagyon hosszú.

(Passing Show.)

Most már értem a RÁDIÓT

című könyv jelent meg, mely hivatva van az amatőrök nagy táborát bevezetni a rádió technika szépségeibe, élvezetes, világos és szellemes módon. Aki elolvassa ezeket a szellemes párbeszédeteket, az igazán tökéletesen érti a rádiót. A könyvet 245 mesteri egyszerű és humoros rajz kíséri.

Mindenki számára nélkülözhetetlen.
Mindenki számára érthető.

Ára 88.— Lei

Kaphatók a

Brassói Lapok Könyvosztályában
Brassó, Napu-utca 53-58. az udvarban.

Asíra (Apolló) Mozzó

TELEFON 5-64.
BRASSÓ.

Péntek, február 12-től kezdve minden mozielőadás keretében fellép:

ALFRED & FREDY

„UFERINI”

a világhírű illuzionista revütársulatával.

Egy vagon saját díszlet. — Gyönyörű dekorációk.

Mozi helyárrakkal:

Mozi helyárrakkal:

A világsajtó jelentős része öntudatlan, vagy célzatos közleményekkel igyekezik félrevezetni a közvéleményt a genfi fegyverkezési konferenciával kapcsolatban, melyet úgy állítanak be, mintha a világbéke című nemzetközi diplomata-szemfényvesztés bevezető játszmája volna.

Mondottuk már, de megismételjük: semmi esetre se üljön föl ennek a politikai ponyvairodalomnak. A leszerelési konferenciát diplomata, katonák, löszergyári megbízottak és nagytőkések készítették elő. Tehát éppen azok, akiknek érdekük a megszállás. Ennek az értekezletnek távolról sem a fegyverkezés, hanem csak a fegyverkezés lehet az eredménye.

Ha ön a genfi színjátéktól békét remél, ez éppen annyi, mintha az ördögöt bepanaszolná a nagyanyjánál s azt hinné, hogy igazságot fog kapni.

A dolog élénkebb szemléltetése kedvéért néhány nyilatkozatnak jellegzetes részét ideiktatjuk. Ha az alábbiakat elolvassa, a közeljövőben minden olyan kísérletezést, melyvel arról akarják meggyőzni, hogy önt és fiait és testvéreit és barátait nincs szándékukban tömegesen legyilkolni, megvető fölnyel és gúnyos öntudattal utasíthat vissza.

GOGA OKTAVIAN:

„Levegőre a köpetkeztetést, a mi válszunk logikus módon adódik: Fegyverkezés minden vonalon — az ország védelme érdekében.”

VON SEECKT GENERALIS:

„Németország jelenlegi helyzete elviselhetetlen. Mindaz, ami ma Európában történik, Németország méltóságának durva följáratását jelenti.”

MIRONESCU:

„A fegyverkezés komoly csökkentését nem lehet erkölcsi és gazdasági leszerelés nélkül elérni.”

MUSSOLINI:

„A szavak jók, az ágyuk jobbak!”

ARGETOIANU:

„Reméljük, hogy a jelenlegi konferencia jelentősen hozzájárul majd a béke ideáljának a fejlődéséhez. Szerencsétlenségre, hatásai éppen ellenkezőleg éreztetik magukat: elegendő volt a békeértekezletet bejelenteni, hogy a Távolkeleten feleljen rá az ágyu, mint ultima ratio regum.”

LOYD GEORGE:

„A bizalmatlanság, az irigység, a nemzetek kölcsönös féltelme és hajszája a fegyverkezés nagyjábólátolása után az emberiséget logikus módon új világháború örületébe fogják behajszolni.”

DUCA:

„Földrajzi helyzetünk semmiféle naivitást sem enged meg nekünk. Addig, a meddig szörnyű módon fegyverkező szomszédaink lesznek, bármennyire ösztönöz a kíváncsiság volna is, Románia nem fegyverkezhet le, hacsak meg nem kapja a tényleges biztonságához szükséges összes garanciákat. Nem titkolom, hogy az érdekek közömbösségére és az időpontra való tekintettel egyelőre kétkedve nézek a genfi konferencia várható eredményei elé.”

PAINLAVÉ:

„Ah, ha Franciaország meg lenne győződve arról, hogy a fegyverkezés biztosítja a békét, akkor puskáit megkönnyebbültlen fellelkezve dobna el... Azonban, sajnos, nem elég a fegyverkezés, hogy a háborút lehetetlenné tegyék. Mindegyikünk ismeri azokat a lehetőségeket, amelyekkel a béke-ípar rendelkezik, hogy akkor, amikor megszállja a gonosz szellem, gyilkoló iparrá alakuljon át. Így tehát a leszerelés lehetetlen. Ha egy országnak támadó szándékai keltekeznek, hadt tudja, hogy viszonzni is lehet őket!”

PETALA GENERALIS:

„Nem a leszerelés, hanem a hadsereg jobb felkészültsége és a hadiipar erősítése szükséges.”

EMIL LUDWIG:

„Nagyon valószínű, hogy új világháború fog kitörni. Azonban csak a vezérek ostobasága és könnyelműsége fogja az emberiséget e siralmas eredményre vezetni.”

E. WALLACE:

„A nemzetek távolságát legyőztük a repülés, a telefon és a rádió segítségével, de elkülönült lélekkel, ellenséggé tett országokkal élünk egymás mellett.”

LUDENDORF GENERALIS:

„A Visztulánál, a Kárpátoknál, Németországban s mindenütt — a hadseregek egyik a másik után fognak megsemmisülni. Egész népek tűnnek el. A kormányoknak nem lesz többé sem hatalmuk, sem tekintélyük, még a béke megkötésére sem. A fehér népek helyettesítésére meg-

jelennek a színes népek Ázsiából és Afrikából...”

Ime, ez a keresztmetszete annak a „leszerelési” értekezletnek, mellyel kapcsolatban el szeretnénk mondni hitet, hogy az a békét m. alkálja.

Ön azonban sokkal értelmesebb egyéniség és kritikusabb természet annál, semhogy az efféle tartalmatlan porhintésnek hitelt adjon s a közelgő új világháborúban úgy masírozzon majd a megszállásra, mintha a felebaráti szeretet és megértés nemzetközi ünnepélyére sietne.

ITT IS VIGYÁZAT!

Egyebekben a genfi színjátékról kellő képet nyerhet az ember abból is, hogy eddig mindössze egy konkrét javaslat hangzott el. Ezt Franciaország nevében Tardieu terjesztette elő. Lényege, hogy állítassék fel a béke biztosítására még egy...

Vajjon micsoda?

Tardieu francia nehézipar ember. Annak az iparnak, melynek elemi érdeke a fegyverkezés, a háború és a gyilkolás.

Tehát mit javasolhat egy Tardieu a béke biztosítására?

Természetesen még egy hadsereget.

Lehetne-e jellemzőbb valami az úgynevezett fegyverkezési komédiára, mint az, hogy az emberiség isteni nyugalmát csak egy módon képzelet megvalósíthatónak: az ágyu és a bomba útján. Maradjanak meg — nagy általánosságban — a jelenlegi haderők, de ezeknek ellenőrzésére alakuljon még egy nemzetközi milícia is, mely fölött a Népszövetség rendelkezne.

Tardieu groteszk és hamis gondolata a genfi békekonferenciát egyszerűen háborus értekezletté varázsolta. A legyőzött államok ugyanis úgy találták, hogy Tardieu körmonfont javaslatát nem céloz egyebet, minthogy a békeszerződések által teremtett mai helyzetet véglegesítse. Ezt a helyzetet pedig ezek az államok — tudjuk — tarthatatlannak ítélik. Sőt még a győztes államok is mereven tiltakoznak a nemzetközi hadsereg terve ellen. London például azt vallja, hogy az egész nem egyéb, mint próbálkozás Anglia nagyhatalmi állásának megtörésére. Genfben tehát rosszul áll szegény béke szénája. Reméljük azonban, hogy hadüzenetre közöletlenül még nem kerül sor.

A leszerelésre az egyszerű, természetes, józan módot egyedül a szegény nép jelölte meg: a rokkantak, hadiözvegyek és árvaik, akik óriási tüntetést rendeztek a konferencia helyisége előtt s a néptelen emberek a világ minden részéből, akik eddig mintegy nyolcmillió levelet küldöttek a diplomata uraknak, hogy ne fessegünk már annyit, igen tisztelt urak, hanem gyérünk s hányjuk tenger fenekére azt a sok ostoba gyilkoló szerszámot.

Szóval akadnának olyanok is, akik tényleg a békét akarják: a néptelen, jelentéktelen tömegek. Akiiket legyilkolni szokás.

De ez természetesen nem megy olyan könnyen. A sovén sajtó máris megmozdult, hogy ez türethetetlen, a konferencia munkáját idegen elemek befolyásolják, szankciót kérünk!

Meg teccik látni, a vége az lesz a dolognak, hogy azok, akik a leszerelési értekezlettel leszerelést mernek követelni, bedugják a börtönbe, azután a konferencia széteszik és erre közös erővel megkezdjük az öldöklést.

HÁT EZ IS HÁBORÚ?

S ez annál könnyebb, mivel a jövődó tömegmegszárlás nem is olyan borzalmas, mint ahogyan képzelte volna az ember. Legalább is így gondolja Jorga, aki vezércikkét ír a japán-kínai háborúról, mondván, hogy „épen olyan háború, mint egy másik”. Nem jobb, de nem is rosszabb.

Hol vannak a rettenetes bombák, a titokzatos gázok, a borzalmas bacillus-tenyészetek, melyeket a pacifisták bejósoltak s amelyek milliószámra volnának hivatta kiirtani az emberiséget?

Nos, hol vannak?

Megmondjuk őszintén, mi sem tudjuk, hol vannak. De ha nincsenek, akkor miért engedélyezte Jorga, a miniszterelnök és közoktatásiügyi miniszter is, hogy manapság, amikor a pénzühiány miatt egymásután zárják be az iskolákat, a múlt vasárnap egy új iskola nyíljék meg Bukarestben?

Egy új iskola, mely egyetlen egy tantárgyat tanít: a polgári lakosságot képezi ki a gázak elleni védelemre.

Mi a fenének szükséges oly valami ellen védekeznünk, ami egyáltalában nem is létezik?

Ami pedig a japán-kínai háborút illeti, ez valóban nem oly tulságosan borzalmas. Néhány tizezer halott már se ide, se oda. Egy kedves, icipici, liliputi játékháború.

Sőt nem is háború. Mert nem üzentek háborút, csak úgy huzakodnak egymás-

sal. Jogilag jó viszonyban vannak. Rendes a posta- és az utasforgalom. Működik a telefon. Helyükön vannak a követek.

Formálisan tehát béke van. Már pedig arrafelé keleten nagy dolog a formalitás. Eppen ma olvasom valamelyik lapban, hogy a kínai vagy a japán az udvariasságról még a legvérfagyasztóbb percekben sem feledkezik meg. Ha ellensége belép a házába, akkor így üdvözlözi:

„Csekélységem végtelenül megtisztelve érzi magát, hogy Magasságod szerezny házam méltatlan küszöbét fényes jelenlétével kitüntetni kegyeskedett”. Mélyen meghajol, hellyel kínálja meg s a következő percben mérget ad be neki teáiban.

Hát Japán és Kína még csak így udvariaskodnak egymással. Annál inkább udvariaskodnak, mert azokon a területeken, ahol a háború folyik, hatalmas európai negyedek vannak. Márpedig a gázok nem állanak meg a kínai vagy a japán területek határánál, hanem átszivárognának a választóvonalakon s szépen másvilágra küldenék a fehérbőrűeket is.

Ebből pedig igazán világégés támadna, amitől időlegesen mind a kettőn óvakodnak.

Ez az oka annak, hogy a Távolkeleten egyelőre még keztyűs kézzel folyik a vághídi munka. De aki keveselné, akinek több vér és több hulla kellene, ne tessék kétségbeesni: addig, amíg megindul a komolyabb megszárlás, vegye elő Delbrück „Die Geschichte der Kriegskunst”-ját, vagy Mirbeau „Jardin des supplices”-ét.

Akad a lapokon holttest elég. S mire befejezi az olvasást, mi már

EGY NÉMET ASSZONY megzavarta a leszerelési konferenciát

A kínai delegátusok rádió-fellevőt akarnak felállítani, amely közvetítse a japán ágyuk vad bömbölését a leszerelési konferencia résztvevőinek

Genf, február 10.

Különös incidens játszódott le a leszerelési konferencia tegnapi ülésén. A karzaton helyet foglaló egyik német asszony hirtelen kiabálni kezdett és azt hangoztatta, hogy

az elmúlt éjszaka a leszerelési konferenciáról álmodott és okvetlen el akarja mondani az álmát.

A teremben nagy izgalom keletkezett, mindenki azt hitte először, hogy merényletről van szó és, minthogy az incidens közvetlenül Brüning beszéde után történt, a delegátusok abban a hiszemben voltak, hogy Brüning ellen akarnak merényletet elkövetni. A teremszolgák időközben fel-

rohantak a karzatra és a még mindig hangosan kiabáló asszonyt elvezették. Később az a hír terjedt el, hogy a konferenciát megzavaró nő elmebeteg, bár sokkal valószínűbb, hogy ez a „hallucináló” asszony látta egyedül tisztán azokat a borzalmaidat, amik a „leszerelési” konferenciáról előrevetik árnyékukat.

Egyébként a kínai megbízottak engedélyt kértek, hogy a népszövetségi palotában, ahol a leszerelési konferencia folyik, nagyjereji rádiófellevőt állítsanak fel. Az a céljuk ezzel, hogy, amikor a konferencia a „leszerelésről” tanácskozik, akkor Sanghajból közvetítsék a japán ágyuk vad bömbölését a konferencia résztvevőinek.

Veronállal megmérgezte magát Tellyesnitzky Kálmán, a budapesti egyetem világhírű anatómusa

Kórházbaszállítása után rövidesen kiszenvedett — Felesége utáni bánatában lett öngyilkos a magyar orvosgenerációk nevelője

Budapest, február 10

A magyar tudományos és egyetemi életet megdöbbentő tragédia tartja izgalomban.

Az elmúlt éjszaka fővárosi lakásán veronállal megmérgezte magát és kórházba való szállítása után rövidesen meghalt Tellyesnitzky Kálmán, a világhírű magyar anatómus, az orvoskari egyetemnek évtizedek óta nyilvános, rendes tanára.

Tellyesnitzky Kálmán az orvosok egész generációját nevelte fel és alig van közöttük olyan, aki legalább is Tellyesnitzky könyveiből nem tanult volna.

A kiváló professzor hosszú ideig legényéletet élt és csak ötvenöt éves korában nősült meg, amikor is, 1923-ban egy fiatal, feltűnő szépségű zenetanárnőt vett feleségül. Tellyesnitzky rendkívül boldog házasságban élt a fiatal hölggyel, ez a zavartalan élet azonban nem tartott sokáig. A fiatal asszonyka néhány évvel ezelőtt hirtelen elhunyt és azóta Tellyesnitzky Kálmán valóságos buskomor lett. Társaságban többé nem lehetett látni, katedráját is csak a legnagyobb önuralommal tudta ellátni. A professzor most már hosszú hónapok óta álmátlanságban szenvedett és csak altatókkal bírt néhányórát

pihenésre szert tenni.

Tegnap este Tellyesnitzky Kálmán egyszerre tízennygy gramm veronált vett be.

Házvezetőnőjének kora reggel feltűnt, hogy a professzor, aki mindig hatórákor szokott felkelni, nem jön ki a hálószobájából. Kopogtatott, majd miután nem kapott választ, óvatosan benyitott. Tellyesnitzky Kálmán hörögve feküdt ágyán. A házvezetőnő azonnal értesítette a mentőket, akik a professzort a Rókus-kórházba szállították. Ott azonnal gyomormosást hajtottak rajta végre, ez azonban már nem segített.

Kórházbaszállítása után rövid idő múlva kiszenvedett.

Tellyesnitzky Kálmán 1868-ban született a biharmegyei Élesden és már harminceg éves korában magántanár volt a budapesti egyetemen. Az anatómiai szakot választotta, amelynek legkiválóbb művelője volt. Számos könyve és tanulmánya jelent meg magyar és német nyelven.

Váratlan és tragikus halála az egész magyar tudományos életet megrendítette. Az ország összes egyetemeire és orvostani intézeteire kitűzték a gyászlobogót.

OLLA
GUM..?

OLLA antiszeptikus készítmény!

A bécsi állami népegészségügyi hivatal által ellenőrzve teljes garanciát nyújt. Ügyeljen az „OLLA” névre!

gondoskodni fogunk az érdekesítő folytatásról.

BÉKE—KORMÁNY

A fegyverkezésről lévén szó, nem lehet elhallgatnunk a liberális párt hivatalos lapjának, a Viitorulnak azt a szellemes megjegyzését, hogy a leszereléshez igazán csak a Jorga-kormány ért. Ez ugyanis megnevezteti az embereket s ezzel a legeszedelmesebb ellenfél is le van szerezve.

Abból az ellenzéki beszédből következtetve, amit a liberálisok csináltak, úgy látszik, hogy ők már a Jorga-kormány első pillanataitól kezdve röhögő-görcsök között vonaglottak.

FÁBOL VASKARIKA

Munteanu-Ramnic államtitkár gyűlést hívott össze Konstanzba s ezen bejelentette, hogy amár a kormány a pártrendszert ellen van, mégis pártot kell szerveznie Jorga köré, hogy a miniszterelnök, ha majd ellenzékibe kerül, megvédhesse magát a többi pártok támadásai ellen.

Hát ez remek! Most van egy kormányunk — párt nélkül.

Holnap pedig lesz egy prátunk — kormány nélkül.

(m.i.)

PÁRISI SZINFOLTOK

„Ezüst Hid”

„Egy millió egyszáz ezer frank” — ennyi volt a bevétel a Kis Fehér Ágyak Bálján. Jótékony célra: tüdőbeteg gyermekek részére csinálták. De... egyúttal olyan ez a bál, mintha cégére lenne Párisnak. Mindaz a pompa, fény, luxus, elegancia, ami ruhákban, ékszerekben, különös díszítésben csak a legszárnyalóbb fantáziában lehet elképzelni, azt egy éjszaka Páris kitergeti. A villanyűzők csillagjai alatt felragyognak a pagyont érő ékszerek és toalettköltevényektől körüsimogatott hófehér pállak.

A „Jótékony” képmutató álarca alatt folyik a hiúság cifra vására, melyen a köztársasági elnök szőke fehér szakállal se hiányzik. Akinek neve van a színpadon, a mozivásznon, akinek a lába leggyorsabb a futómezőkön, akinek a karja legizmosabb a boxringben, aki legügyesebben kezeli a tenniszrakkettet, aki legsebesebb rekordban szeli át repülőgépen a világot, akinek neve van a hírességek között, azt a vásári kikialtó bemutatja a híres „Ezüst Hidon”.

Az „Ezüst Hid” egy éjszakára szimbólum lesz. A „Tout Paris” szórakoztatására itt folynak le az attrakciók és híres kínai zsonglöröktől kezdve, az opera bálletkarának légies táncán át, Európa „Szépségkirálynő”-nek felvonulását, a legpáltozatosabb programot adják, ami a csekély 300 frank beléptídj ellenében el is várható.

A politika, az irodalom, a pénzvilág, a magas arisztokrácia egy éjszakára az Opera bál illatos levegőjéi báltermében rendezik. És ha ugyanebben a „saison”-ban, Párisban „diva” a krízis hangzókatni olyan körökben is, ahol ennek a szónak csak „társalgási értelme” van, mégis a „Kis Fehér Ágyak Bálján” megmutatták, hogy van azért itt még pénz is, amit csillogós jótékonyágban adakoznak.

— FELAKASZTOTTA MAGÁT A FALU LEGGAZDAGABB LEGÉNYE. Érmihályfalváról jelentik: Nagy szenzációja van a közeli Piskolti községnek. — A falu egyik leggazdagabb legénye, Simándi Ferenc, 24 éves korában, szombaton a szénaszinben felakasztotta magát. — Az öngyilkosságot már későn vették észre. Tettét valószínűleg szerelmi bánatában követte el.

VÉCSEY ZOZTÁN:

A SIRÓ VÁROS

Leugrott a kocsiról és a katonák elé siet.

A járőr éppen most tesz jelentést. Fesztes haptákban, hadarva adja elő mondanivalóját.

— Szántó zászlóaljparancsnoknak jelentem...

A fiatal tiszt, akinek karján két vöröscsík jelzi a rangját, fogadja a jelentést... Pista hozzáugrik és bemutatkozik.

— Kérem parancsnok... ur.

Még nem jár rá a szája az elvtársra.

A másik mosolyogva mondja meg a nevet.

— Szántó Rudolf, Aradról. Volt főhadnagy. Jelenleg a 101 vörös zászlóalj parancsnoka...

— Az újságom számára valamit...

— Először kérlek, van egy kis dohányod? Egész nap nem volt cigaretta a számban...

— Parancsolj kérlek, egyiptomi...

A tiszt rágyújt és élvezettel szippant... Elismeréssel bólint.

— Egész jó cigarettájuk van ezeknek a cseheknek. És most mivel lehetek a szolgálatodra?

— Tehát... négy óra tizenkét perc... a vörös hadsereg gyalogoszázlóját Szántó Rezső zászlóaljparancsnok vezetésével a téglagyárnál elérte a város szélét.

A színei országuton felvonulóban vannak a szegedi bakák, a gyulaiak, a békéscsabaik és a székelyek...

Gyorsan vissza a redakcióba és gépbe diktálni az egymásra torló eseményeket...

— Öt óra elmúlt...

— És most hatalmas dörrenés... Ágyuszó...

— Tehát... négy óra tizenkét perc... a vörös hadsereg gyalogoszázlóját Szántó Rezső zászlóaljparancsnok vezetésével a téglagyárnál elérte a város szélét.

A színei országuton felvonulóban vannak a szegedi bakák, a gyulaiak, a békéscsabaik és a székelyek...

Gyorsan vissza a redakcióba és gépbe diktálni az egymásra torló eseményeket...

— Öt óra elmúlt...

— És most hatalmas dörrenés... Ágyuszó...

— Tehát... négy óra tizenkét perc... a vörös hadsereg gyalogoszázlóját Szántó Rezső zászlóaljparancsnok vezetésével a téglagyárnál elérte a város szélét.

A színei országuton felvonulóban vannak a szegedi bakák, a gyulaiak, a békéscsabaik és a székelyek...

Még a föld alá is nehéz ma bejutni

A baptistának a temetőben csak rendőri karhatalom tud helyet teremteni

Szatmár, február 10.

Gázsa Juliánna nyomorék vén leány volt, míg élt és ráadásul — baptista volt. Évekkel ezelőtt a református hitről tért át a baptista hitre, amely Szatmáron egészen jelentős vallás-felekezeti. Ötven lelket számláló baptista tömörült itt egyházközségbe és saját adminisztrátort tart, Kudelász Ferdinánd szobrász mester személyében és külön prédikátort is, akit Nagy Lajosnak hívnak. Temetőt még nem tart fenn, mert nem bírja.

Gázsa Juliánna most ötvenkét éves korában meghalt. Nyomorék volt és tüdővész és ott halt meg a baptisták által fenntartott menhelyen.

Kudelász Ferdinánd szobrászmester, baptista adminisztrátor, a halálesetét szabályszerűen bejelentette és azon a jogcimen, hogy a leány, mielőtt a baptista hitre áttért, református volt, Sárközy Lajos református lelkész től kért engedelmet arra, hogy paróchiájának temetőjébe eltemethesse. Sárközy Lajos kijelentette, hogy nem engedheti be a temetőbe a leányt, mert ahhoz egyházi felettesének, a presbitériumnak, engedelmé kell, amelyet

nem tud hirtelenében beszerezni. Szatmáron két református község van és így Kudelász elment a másik község fejéhez, Boros Jenő református lelkészhez, aki hasonló indokollással ugyancsak megtagadta, hogy a halott az ő temetőjében kapjon — örök nyugalmat. Kudelász hivatkozott arra is, hogy ebben a temetőben már fekszik egy baptista halott, de ennek ellenére is a kért engedelmet nem kapta meg.

Ekkor Kudelász befolyamodott a városhoz és jelentette, hogy a nyomorék Gázsa Juliánna a temetők nem akarják befogadni és arra kérte a várost, hogy intézkedjék. A város intézkedett is:

Karhatalmat adott, azzal a meghagyással, hogy a karhatalom szerezzen helyet Gázsa Juliánna 52 éves nyomorék vén leánynak a Sárközy Lajos egyházközsége által fenntartott református temetőben.

Gázsa Juliánna holnap délután végre eltemetik. Pontosan 52 óráig tartott, míg helyet kerítettek egy nyomorult embernek a föld alatt. Még a föld alá is nehéz manapság bejutni.

Köszönöm a szíves vendéglátást

Revolveres leszámolás a főhadnagy lakásán, öt évi börtön és végül bucsu az élettől

Egy székelyföldi urileány szerelmi tragédiájának még tragikusabb befejezése

Csikszereda, február 10

Siró, görnyedthátú öregasszony tesz jelentést a rendőrségen. Háromszéki nőrokona, aki hosszabb ideje nála tartózkodott, s akivel nagyon békességben éldégt, vasárnap délelőtt eltűnt s azóta nem jelentkezett. Ma kétségbeesetten vizsgálta át az eltűnt szobáját s egy levelet kapott, amelyben a leány bejelenti, hogy köszöni az eddigi barátságos vendéglátást, de nem bírja tovább élete terhét

s öngyilkos lesz.

Az elűnt leány neve Valancs Anna.

Az olvasók közül még sokan emlékezhetnek erre a névre. Valancs Annát 1925-ben szándékos emberölésért öt esztendei börtönre ítélték. Nem közönséges bünyű az, aminek a befejezéseket öt évet kapott Valancs Anna. Ő sem volt közönséges bűnöző, Gazdag háromszékmegyei földbirtokos-család leánya volt, közismert alakja a sepsiszentgyörgyi társas-

gi életnek. És egyre közsímeretebb lett. Abban az évben ugyanis, amikor tragédiája elkezdődött, megismerkedett és közeli viszonyba került az egyik Sepsiszentgyörgyön állomásozó fess román főhadnaggal. Valancs Anna nagyon hamar igen szerelmes lett. Annaira szerelmes, hogy még akkor sem tért magához, amikor a főhadnagy pénzzavaraira való hivatkozással kisebb-nagyobb összegeket kezdett kérni tőle. A leány előteremtette a pénzt s

nem is nagyon hosszú idő alatt 50 ezer lejt gyűjtött össze a főhadnagnál, hiszen „ugyis házasságot kötnek”.

A főhadnagy szerelme azonban csak olyan „katona szerelem” volt. Egyszer csak, minden magyarázat nélkül, kimaradt a Valancs-háztól és kerülni kezdte a leányt...

Egy napon aztán Valancs Anna felkeverte a főhadnagyt legénylakásán. Revolvert vitt magával. Figyelmeztette volt legényét, úgy is, mint katonatisztet, hogy szerepe feltűnően hasonlít a zsaroló házasságszedelgők szerepéhez. A főhadnagy dühös lett.

Kirántotta a tárcáját és a bennelevő 10 ezer lejt a leány szeme közé vágta.

Pár napon belül így tesz a többivel is, igézte.

Valancs Anna akkor

elővette a revolvért, reszkető kézzel a főhadnagra fogta és meghúzta a ravaszt.

A golyó, a leány kezének minden reszkése ellenére is, talált és úgy talált, hogy a főhadnagy belehalt a golyóütésbe.

Ennek a szerelmi tragédiának a befejezése volt az öt esztendei börtön.

Valancs Anna kitöltötte a büntetését, de utána már nem mehetett haza, mert szülői minden összeköttetést megszüntettek vele.

Csikszeredában élő öreg és szegény nénikéjével húzta meg magát. Kézimunkával kereste meg a kenyerét. Nem érintkezett senkivel, csak mint valami nagyon pontos tisztviselő járta végig időnként azokat az uri házakat, ahol munkát adtak neki. Idegei azonban felőrölttek. Helyzete reménytelenségét nem bírta tovább...

A rendőrség bevezette a nyomozást, de eddig még sehol sem akadt rá a leányra, vagy holttestére. Talán majd a tavasz leemel róla azt a hófehér szemfedőt, amit a kegyetlen csiki tél és az utóbbi napok dermesztő szélvihara göngyölt a nagyon megkínzott szerencsétlen leány teste köré.

Már beérték a zászlóaljok...

Katonás rendben vonulnak fel a Fő utcán. Nyolcas sorokban, minden század élén lóháton a parancsnok és gyalogosan az alparancsnok.

A csabaiak, a gyulaiak, a szegediek, az arádiak... és ott jönnek, ni, a székelyek, szőke hajú, kékszemű fiúk, mind milyen szalmas, milyen kedves arcú, milyen vidám. A derék, drága jó székely testvérek akik elvesztették hazájukat és most eljöttek, hogy bennünket szabadítsanak fel. Hálások leszünk nekik, majd őket segítjük meg...

Zug a katonabanda. És... micsoda... hiszen ezek mégis csak magyarok... A Rákóczi-induló.

Magyarok Istene rontsd a labanc hadát...

Majd az internacionálé...

De milyen különös csapat ez ott, amelyik a székelyekre következik. Egyik arc sem hasonlít a másikra és különleges egyenruhájuk van. Bozontos szakál az egyikén, mintha egyenesen az Uraltól szakadt volna ide, a másik nyurga, simára borotvált arcú, Albion fia... A nemzetközi ezred...

Aztán egy újabb század... Ki az ott az élén? Ő volna?... Igen, igen, nem káprázat... Ők azok... Kolumbán, Árva, ni, Ők azok mind, jönnek, jönnek haza, a derék vagabundusok...

VIII.

Hogy fér el ennyi érzés, ennyi riadó szívdobbanás, ennyi történet huszonnégy órában? Milyen lassan vánszorgott az idő, mintha Kronos elaludt volna puha karos székében s megfeledkezett volna örök kötelességéről, hogy előremozgassa az égi óra csillagmutatóját. Örökkévalóság volt az elmúlt hat hónap, végelethetetlen a tél, kínos vergődés a tavasz. És most ez a nap egyszerre elhozta a beteljesedést. Minden teher, ami a lelkeket nyomta, leszakadt, emberek, akik mackó módjára téli álmorra húzódtak meg otthonukban, most felszabadult érzéseikkel az utcára rohannak, vadidegenek összeölelkeznek, összecsókolóznak, csacsiságokat beszélnek össze-vissza, nem tudnak betelni a boldogsággal. Ugy történt minden, mint ahogy a mesében történik. Az utolsó napok szörnyű izgalmaira jött ez a péntek napsugaras ragyogásával és egyszerre vé-

get vetett a rossz álomnak.

Hullámzó néptömegek az utcán. Ki törődik azzal, hogy vacsoraidő van, hogy kigyultak a lámpák és tegnap ilyenkor még szorongva kellett ágybabujni, kétségek és reménysek között bánykolódni. Hol van már a tegnap az idő rohanó repülésében?

A városháza előtt nagy tömeg verődik össze. Egyszerre elül a lármá, valaki szónokolni kezd. Rövid bőrkabátos katona áll az erkélyen, mellette katonák, munkások, a legtöbbje ismeretlen arc. Oh, de milyen drága emberek, hallgassuk meg, mit akarnak mondani. És a fiatal bőrkabátos lekapja a sapkáját, meglepetti az alkonyatban és süvítő hangon beszélni kezd.

— Elvtársak! Proletárok! Munkások és Katonák! A magyar szovjetkőztársaság dicsőséges hadserege, a magyar vöröscsapatok felszabadították ezt a várost a cseh imperializmus alól. Ebben a pillanatban hozza a hírt a táviró, hogy ezelőtt hogy egy félórával csapataink Sátoralja-ujhelyt is visszafoglalták, ott is átlépték a demarkációs vonalat és feltartóztatatlan lendülettel törnek előre Ungvár felé...

Riadó éljenzés, amely percekig tart. A bekecses újból meglelndíti sapkáját.

— A cseh imperializmus szétvert csapatai rendetlen futásban hátrálnak mindenütt felszabadító csapataink elől...

Hahota, lelkes éljenzés...

— Én, mint a hatodik vörösdandár politikai megbízottja, innen, a városháza erkélyéről ezennel proklamálom, hogy ettől a pillanattól kezdve ez a város a magyar szovjetkőztársasághoz tartozik, a szovjetkőztársaság alkotmánya és törvényei léptek életbe. A katonák, munkások és parasztok tanácsa veszi kezébe a hatalom gyakorlását és ezt diktatura útján végzi...

Több ezer teljesen meggyógyult

TÜDŐBETEG

igazolja kiváló hatását az Oláh Károly plebános által feltalált Antiphthisin államilag engedélyezett tüdőbaj elleni gyógyszernek — Ismertető füzetet díjtalanul küld a gyógyszer készítője OSVATH gyógyszerár Tárgu-Mureş

Közgazdaság

Sárga könyv Marmorosch et Blancról

Valakinek feltétlenül bőrönben a helye

Bukarest, február 10.

Ötvenhat oldalra terjedő sárga könyv hagyta el a napokban az egyik bukaresti nyomdát. A könyv röpiratnak készült, de ötvenhat sűrűn nyomtatott oldalával beillik rendes könyvnek.

Egy kötet rémregénynek.

A röpirat szerzője: Florin Zaharia képviselő, volt ipar- és kereskedelemügyi államtitkár.

A röpirat címe: *A Marmorosch, Blanck-bank esete*.

Ennek a sárga kötetnek minden egyes sora fantasztikus és megdöbbentő. Hogy nincs minden a legnagyobb rendben a Marmorosch-bank fizetési képessége körül, arról hallottunk már egyet-mást. De ez a sárga kötet olyan vádakat emel a pénzügyi vezetésé ellen, elsősorban Blank Arisztid ellen, amelyek egyenesen elképesztőek.

KÖZELETI TÉNYEZŐ MONDJA:

Ha figyelembe vesszük, hogy ezeket a vádakat egy képviselő, volt államtitkár, tehát egy felelősségre vonható közéleti tényező emeli, nehéz arra gondolni, hogy talán alaptalanok.

A képviselő könyvének előszavában hivatkozik arra, hogy az itt felsorakoztatott adatoknak egy részét decemberben a parlamentben is szóváltette mbau a vitában, amelyet a Marmorosch-bank fizetési képességét követte. A röpiratból mi csak azokat a részeket vesszük ki, amelyek dokumentumoknak számítanak a banknál történt visszaélések sorozatában.

CSALTAK, HAMISÍTOTTAK...

Az adatok egészen szárazon:

A Banca Marmorosch érdekeltiséget létesített a *Societatea Lugano* intézetével, amelyre átruházta a Blank-család 93.500 darab Marmorosch-bank részvényét. A tranzakciónak az volt a célja, hogy a Blank-család a Lugano-bankon keresztül operáljon a Marmorosch-bank pénzével.

Ezt az egyébként általános jellegű vádat azért kell mindjárt az elején felemlíteni, hogy a Lugano-bank későbbi szerepére magyarázatul szolgáljon.

A Marmorosch-bank október 17-én fizetési képességen lett. Három nappal később, vagyis október 20-án Blank Arisztid 19 millió 946 ezer, Blank Arisztid felesége 5 millió, Spaiar Margot, Blank Arisztid rokona 4 millió lejt vettek fel a Marmorosch-bank pénzéből a *Societatea Lugano*-nál.

A Marmorosch-bank 1926 óta hamis mérlegekkel operált. 1926-ban az intézetnek óriási vesztesége volt, ezzel szemben mérlegét 60 millió lej nyereséggel zárta csak azért, hogy egyrészt félrevezesse a közvéleményt, másrészt pedig, hogy a kimutatott 60 millió lej után osztalékokat és igazgatósági tantiémeket lehessen fizetni.

1927-ben az intézet vesztesége 80 millió 719 ezer lej volt, ezzel szemben 54 millió lej hasznót mutatott ki az igazgatóság. A veszteség folytatódott az 1929 és 1930 évben is. Az utóbbi év vesztesége már 378 millióra ugrott, de azért ezt a mérleget is több mint 60 millió nyereséggel zárták!

HAMISAN ÉRTÉKELTEK...

A horribilis veszteségeket természetesen el kellett valahogy tüntetni. Erre a leg-egyszerűbb eljárás mutatkozott, ha a bank érdekeltiségehez tartozó különböző ingatlanokat felértékelik. Így többek között van a banknak egy „Bordei” néven ismert telekkomplexuma, amelynek értékét a bank négyzetméterenként 1000 lejben mutatta ki akkor, amikor a tényleges érték ennek fele sem volt.

A bank veszteségeit különböző hazárd tőkespekulációk, soha be nem hajtható személyi hitelek és a bank tényleges veszteségeinek manipulációi idézték elő. A Marmorosch-bank érdekeltiségeiben álló Banca Industrialának volt egy alapja, amely arra szolgált, hogy a Marmorosch-bank részvényeinek tőzsdei árfolyamát fenntartsa, illetőleg, hogy azok árfolyamát minél magasabbra felfröfolja, hogy

így felértékelve lehessen a mérlegben a részvényeket szerepeltetni. Ebből az alaptól rengeteg millió uszott el.

A sárga könyv külön tárgyalja az egyes igazgatók visszaéléseit:

AZ IGAZGATÓK KÖLCSÖ-
NEIT LEIRTÁK...

Schöpke Richárd, a Marmorosch-bank igazgatója 4 millió 081.950 lejjel tartozott a Banca Industrialának, amelyet a mérlegben egyszerűen átiraktak.

1928-ban Schöpke igazgató újabb 1 millió 446 ezer lejjel tartozott, amelyet szintén leirtak a mérlegben.

Tabacovici igazgató 1928-ban villát épített a villára 2 millió 800 ezer lej kölcsönt vett fel, ezt a kölcsönt még abban az évben szintén leirták anélkül,

hogy az összeget Tabacovici ténylegesen visszafizette volna.

A visszaélések következtében egyre rosszabbodó állapotokat a bank érdekeltiségehez tartozó vállalatok újabb és újabb felértékelésével tüntették el. A „Bauxita” bányát 165 millió lejre értékelték. Az értékelés úgy történt, hogy a bank elhívott egy német szakértőt, aki megállapította, hogy a Bauxita bányájában 12 millió tonna bauxitának kell lennie, mire a bank igazgatósága kijelentette, hogy a bánya 165 milliót ér.

Ugyanígy állapították az „Olanesti” kristályforrás értékét is 782 millióban. Egy szakértő kijelentette, hogy a forrásból 180 millió liter kristályvizet lehet kihozni s ez elég volt ahhoz, hogy 782

Megdöbbenő adatok a részlet-dzsungelből

HÁROMSZOROS ÁRON SILÁNY, ROSSZ PORTÉKÁT

ez a jelszavuk az Erdélyben dolgozó részlet-apacsoknak

Bukarest, február 10.

Néhány nappal ezelőtt felhívtuk az illetékes hatóságok figyelmét arra, hogy az utóbbi időben az ország minden részében gombamódra elszaporodtak a „részlet”-svindlerok. Hangzatos címek alatt részlet-vállalatok alakultak, melyek silány, rossz minőségű portékákat három-négyszeres áron sózzák a jóhiszemű publikum nyakába.

E cikkünk megjelenése óta halomszámba érkeznek hozzánk, az ország minden részéből a panaszok a részlet-banditák ellen és megdöbbenéssel kell megállapítanunk, hogy a részlet-dzsungel már behálózta az egész országot és

alig van olyan város vagy falu, ahová a „részletek” el ne jutottak volna.

Egyenesen érthetetlen, hogy a hatóságok miért nézik ölberetli kezekkel a részlet-dzsungel-hiénáinak garázdálkodását, hiszen ezek a kimondott svindlerek alapozott részlet-vállalkozások, míg egyrészt csupán becsapják a jóhiszemű publikumot, másrészt mérhetetlen károkat okoznak tisztességes, becsületes kereskedőknek.

A hozzánk beérkezett adatok közül, mint legjellemzőbbet leközlöljük az egyik legnagyobb részlet-vállalat, a Deutsch Aladár aradi cég főügynökének nyilatkozatát. Ez a hiteles és láttamozott nyilatkozat, már csak azért is különös figyelmet érdemel, mert

az, aki ezt a nyilatkozatot tette, maga is hónapokon keresztül dolgozott a részlet-bransban

és így a részlet-dzsungel olyan kulisszatitkait szellőzteti, melyekről csak a nagyon beavatott bransbeliek tudhatnak.

— Hónapokon keresztül voltam a Deutsch Aladár aradi részletvállalat alkalmazásában és így elegendő időm volt arra, hogy teljesen meggyőződjem arról, hogy

ez a részlet-vállalat tisztára visszaélésre van alapozva.

A cég által részletre eladott áru sem az ár sem a minőség tekintetében nem felel meg a tisztességes üzleti követelményeknek. Ez a cég sokszorosan magasabb árat számít az eladott pamut árúért, mint a hogy a vevők azt másutt sokkal jobb minőségben piaci áron megvásárolhatnák. De ha a piaci árhoz még hozzáütjük a legfantasztikusabb üzleti hasznót, még ezen is 15–200 percenttel túlszármalyalnak a Deutsch Aladár cég által felszámított árak. E nyilatkozatomhoz mellékelek egy számlát, melyet a cég főnöke sajátkezűleg irt részemre. Amikor

a cég alkalmazásában voltam csupán a számlán feltüntetett árakon volt szabad a portékán tudnod. A mellékelt számlán fel van például tüntetve

len-aprett elnevezésű vászon méterenként 390 lejjel,

ez nem más, mint közönséges pamutvászon, amelyet bárhol 150 lejjel meglehet kapni. Ha a felyvő publikum látva a magas árat, megkérdezte a cég képviselőjétől, hogy miért ilyen drága ez az áru, a válasz mindig az volt:

a len-aprett-vászon jobb és tartósabb, mint a valódi len-vászon,

ezzel szemben az igazság az, hogy a vevő súlyosan be volt csapva, hiszen közönséges pamut-vászonért fizette a háromszoros árat...

Ugyanezen a számlán fel van tüntetve egy műselyem garnitúra,

hat szalvéta, és egy hat személyes abrosz 5000 lejjel,

ugyanaz a garnitúra, ugyanezen minőségben Bukarestben, a Calea Victorián 1750 lejjel van kitéve a kirakatban. Már pedig közismert tény, hogy a bukaresti Calea Victorián levő üzletekben a nagy adó, a magas boltbérek következtében borsos árakat kérnek a vevőktől. De ugyanilyen arány van a cégfőnök által sajátkezűleg kiállított számla többi tételénél is.

Kijelentem és vállalom érte a teljes felelősséget, hogy ez a részlet-vállalat pamut árúkat hoz forgalomba len-aprett áru név alatt,

ami kétségtelenül csak azzal a céllal történik, hogy félrevezesse a közönség jóhiszeműségét...

A fenti nyilatkozatokhoz nekünk már csak kevés hozzátenni valónk van. Csupán fel akarjuk hívni az illetékes hatóságok figyelmét arra, hogy két évvel ezelőtt

ugyancsak mi voltunk azok, akik első ízben lelepleztük a kölcsönös zug-biztosítók sorozatos visszaéléseit.

Annak idején is az történt, hogy a hatóságok teljesen érthetetlenül egyszerűen szemet hunytak a zugbiztosítók manipulációival szemben. Szinte nap-nap után alakultak újabb és újabb zug-biztosító vállalatok és amikor a hatóságok végre megindították a vizsgálatot,

már nem volt kin segíteni.

Sok-sok tízezer becsapott fél zsebet üritették ki a biztosító-apacsok. Ugy lát-szik, megismétlődik a két év előtti svindli-széria. Annak idején biztosítás ürügyé-

millióval szerepeltessék a forrást a mérlegben, noha pontosan 200 millió lej adósság terheli ezt a vállalatot.

A bank „Cultura Nationala” sajtóüzeme köztudomás szerint olyan rosszul ment, hogy a bank hosszú időn át 50–60 millió lejért kínálta eladásra a vállalatot. Az állam ezt a vállalatot 250 millió lejért vette meg a banktól.

AZ ALLAM MILLIÁRDJAI...

A sárga könyv ezután ismerteti azokat a kölcsönöket, amelyeket a Banca Marmorosch az államtól kapott. Ezek a kölcsönök meghaladják a három milliárd lejt. Az állam a következő kölcsönöket folyósította a Banca Marmoroschnak:

708 millió lej immobilizált váltókra,
855 millió lej szindikátusi kölcsön,
400 millió lej a Nemzeti Banknál levő

J-alapból, mely a mezőgazdaság céljait szolgálja,

300 millió lejt kapott a bank októberben, amikor megrohanták a betétesek,

1000 millió lejt kapott a „Steaua Romana” részvényekért.

Mindez a hatalmas állami támogatás nem volt elég ahhoz, hogy a bankot az összeomlástól megmentse. Hogy mennyit veszít az állam a Banca Marmoroschnál, azt nem lehet e pillanatban pontosan megállapítani, de hogy a betétesek a legjobb esetben sem remélhetnek többet 30–40 százaléknál, az bizonyos.

Az ötvenhat oldalból mindössze ennyit ragadtunk ki, de ez is elég ahhoz, hogy a döbbenet teljessé váljék. *Nincsen olyan jogállam, ahol ilyen súlyos vádakat felelőtlenül elhangozhatnának, és nincsen olyan jogállam, ahol ilyen vádakat, ha igazak, megtorolatlanul maradnának!*

Vagy a vádlónak, vagy a vádlottaknak az ügyészégi fogházban a helye.

(P.)

vel fosztották ki a jóhiszemű publikumot, most az olcsó részlet-áru a jelszó.

Csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy ez alkalommal a hatóságok mikor állják útját a részletapacsok garázdálkodásának?

A Székelyföld külön tragédiája

Bukarest, február 10

A Kamara kedd délutáni ülését a liberálisok megkezdték a nyílt harcot a konverzióval szemben. Seni liberális képviselő fejtette ki a párt álláspontját, hangoztatva, hogy a konverziós-javaslat a legfelsőbb törvényhozó tanács láttamozása nélkül került a parlament elé, és így, még ha meg is szavaznák, érvénytelen marad. Követeli a javaslat visszavonását.

Argetoianu azonnal válaszul és éles hangon kijelenti, hogy a legkönnyörtelebbség felveszi a harcot mindenkiel szemben, aki a konverzió életbeléptetését készletelni akarja.

Bordeni (georgista) az idegen munkások rostálását követeli. Tudomása szerint a gyári munkások és alkalmazottak hetvenöt százaléka idegen.

Mares a gabonaprémium eltörlését indítványozza, egyidejűleg kéri, hogy a buza árát vagononként negyvenezer lejből maximálják.

Inculet támadja Jorgát, hogy az iskolás gyerekek reggel nyolctól délután két óráig az iskolában kell, hogy üljenek. Ez káros és egészségtelen.

Jorga választól hangon válaszol és hangoztatja, hogy az ifjúságot edzetté akarja tenni bármilyen viharral szemben, mert nem tudni, mit hoz a holnap.

A szenátusban Gyárfás Elemér a csiki lakosság megdöbbenő nyomoráról terjeszt be interpellációt. Rávilágít arra, hogy ennek a vidéknek a lakossága főleg fakitermelésből él, miután azonban a faipar tönkrement, a lakosság kereseti lehetősége ezen a vidéken a legminimálisabbra csappant. Csik tragédiáját fokozza, hogy nagyrészt kisexisztenciák tulajdonát képező 114 ezer hold földet kisajátítottak. Csik lakossága ezenkívül hasonlíthatatlanul több adót fizet, mint bármely más vidék népe. Kéri, hogy a kormány vizsgálja felül a csiki adókövetéseket.

A Berkovitz-bank kényszeregyezségi ügye ma került a bukaresti ítélőtábla elé. Annak idején ugyanis néhány betétes megfélebbelte a kényszeregyezség kimondását. A tábla február 25-ére halasztotta az ügy tárgyalását.

A biztosítási felügyeleti hivatal költségeinek fenntartására a díjak egy ezrelékét kötelesek a biztosító intézetek befizetni a felügyeleti hivatal pénztárába.

A Nemzeti Bank, mint értesítünk, a tavalyihoz hasonló osztalékokat fog fizetni a részvényeseknek. Az Ipari Hitelintézet osztalékát 6 százaléknál már megállapították.

Esti Kornél vallomása (Novella)

— Ne féljetelek semmitől, — biztatott multkor bennünket. — Sohase történhet veletek olyasmi, amit nem bírtok elviselni. Így van megalkotva az élet. A valóság szegényes és lapos. Csak a képzelet hatalmas és döbbenő. En legalább azt tapasztaltam, hogy nekem az igazi szenvedést mindig egy csapástól, egy betegségtől való félelem okozta, nem pedig az, ami később bekövetkezett. A képzelet mindent fölragyit. Viszont a valóság a képzelet túlzásaival szemben majdnem megnyugtató, mert józan, hívős, kézzelfogható. A képzelet határtalan. De a valóságnak mindig van határa.

— Most elmesélek nektek valamit. Emlekeztek a spanyoljárványra? Akkoriban a temetőben egymásra rakták a koporsókat, mert nem volt számukra elegendő hely a sírhelyek feketedtek a gyászjelentésektől. Azokon az ijedelmes, ködös, szürkereggeleken riadtan olvastam a halottak névsorát és mindennap fölfedeztem egy barátom, egy-két ismerősöm nevét. Számítottam, mikor kerül majd rám a sor, hogy hetekig nyomjam az ágyat, vagy pár óra alatt elpatkoljak?

— Meggyőződés nélkül, inkább lelkiismeretem csitítására igyekeztem megelőzni a bajt. Nem jartam kávéházba, nem szálltam villamosra, lehetőleg a kézfogást is kerültem. Gyakrabban mostam kezét. Fertőtlenítő-labdacsokat nyeltem. Még az utcán is öblöttem a torkom, a torokvizet mindenüvé magammal vittem. Lemondtam a dohányzásról, hogy szájamhoz — a fertőzés főkapujához — minél kevesebbet nyuljak. Orvosbarátom tanácsára, előzetes védekezés gyanánt, naponta háromszor igen kis kininadagot is vettem. Közben állandóan arra gondoltam, hogy milyen napon, milyen órában betegszem majd meg és esténként elöntött a boldogság, hogy megmenekültem attól, ami minden percemen lidércnyomásként uralkodott.

— Egy este az írói körből tértem haza. Ott megbíztak, hogy aznap elhunyt barátom koporsójánál beszéljek. Irasztalomhoz ültem. Papírra akartam vetni pár mondatot. Kicsavartam töltőtollamat. Vagy tíz percig bután, közönyösen meredtem a papírra. Mások ennyi idő alatt oldalakat írok. Mindezt levertségemnek tulajdonítottam. Fölkeltem, megmértem magam. Már magas lázam volt. Azonnal tudtam, hogy én is megkaptam a spanyolt és másnap nem leszek gyászszónok, de lehet, hogy huszonnégy óra múlva az én koporsóm fölött fog beszélni valaki más.

— Megvettettem agy ágyam, lefeküdtem. Csodálatosképpen sokkal higadtábban itéltem meg a helyzetet, mint annakelőtte. Nem tartoztam többé az egészséges emberek közé. A spanyolbetegek nagy társadalmába tartoztam. Ez a tudat tegnap még halálra ijesztette volna azt az egészséges embert, aki látja ezt a láztól sápadt beteget, de én már nem voltam az az egészséges ember, aki kívülről szemlél valamit, csak egy beteg ember voltam, aki egyszerre azonosította magát betegségével, belülről érzett mindent és ez határozottan jobb volt. Mit is csináltam először? Ja igen, telefonoztam az orvosnak, aki a kis kinin-adagokat rendelte, hogy jöjjön azonnal. Addig a paplano-mon heverő orvosi lexikonokat lapozgattam, hogy megtudjak valamit a halálozás arányszámából. Borogatást kötöttem torkomra. Igazgattam párnáim. Nem ma-

ga a baj foglalkoztatott, hanem annak részletei. Esküszöm, fiúk, hogy csak az egész rettenetes, madártávlatból, a részletek nyájasa, vigasztalóak. Az életosztón dolgozik itt: elapózzuk, ezéttördeljük, kis mozzanatokká daraboljuk a szerencsétlenséget, melynek áldozatai vagyunk. Az, aki belesik egy kutba, a kutyadörtegláit meg a vizet látja és az aki a vilamos kerekére alá kerül, a sint meg az életmentő deszkát veszi észre, nem a halált. Én is hasonlóan cselekedtem. Bibe-lődtem a fejfájásommal, a lázzammal. Határozottan szórakoztatott.

— Az orvos nevetett vastag basszushangon, tudniillik már egészen berekedtem. Biztosított, hogy szívem kitűnő. Rendelvényeiből, melyet később elolvastam, megállapítottam, hogy szívemet közel se tartja oly kitűnőnek, mint állította. Szívizgatót rendelt. Azzal áltattam magam, hogy se baj, ugye lesz tüdőgyulladásom. Egyelőre a tüdőgyulladástól félttem. Két nap múlva megkaptam a tüdőgyulladást is. Ekkor már attól se félttem. Egyszerűen a tüdőgyulladásos spanyolbetegek közé léptem. Ez tény volt, semmi egyéb. Bertertem azzal, hogy csak a jobblebeny van megtámadva, annak is oly parányi része, hogy beszélni se érdemes róla. Hiszen hány ezren épülnek föl azok közül is, akik kétoldali tüdőgyulladást kapnak. Sokat szenvedtem a láztól. Lábszárcsontja-im úgy sajogtak, mintha szekerével hasogatták volna. Erre port vettem be, iz-zadtam, elszenderedtem. Különös mámort okozott a törzsborgatás megújítása, amikor dideregni kezdtem, aztán a jeges lepedő lassan áttűszedett testemtől. Semmi boldogság se fogható a szenvedés megszűnéséhez.

— Szóval elbábrálgattam betegségem-mel, sorsommal, életemmel a jobbra-balra bukdácsoltam öt héttig, míg föl nem lá-baltam, mindig csak kis életterületeket látva, sohasem azt, hogy spanyolos va-gyok és esetleg el is pusztulhatok. Meg-vagyok győződve, hogyha tovább hala-dok a halál felé vezető uton és lefelé gurulok a lejtőn, akkor is hasonló sem-miségek foglalkoztatnak volna. Értésé-ke meg, csak a dolgok elképzelése szörnyű. Maga a valóság nem. Az összerakott mo-zsaikmunka, „Kleinmalerei“, csupa tört-rész. A képzelet azonban az egybenar-kolás, a világosság, az egész.

— Ezt a tapasztalatomat azóta sokszor hasznosítottam. Évekkel ezelőtt például egy közeli hozzátartozómat operálni kel-lelt. Gyenges vakbélgyulladásos volt rá-zóhideg, hashártyagyulladásai lépett föl. Éjjel magam vittem be a kórházba. Tüstént lefektettem a műtőasztalra. Bor-zasztó állapotban volt. De én is. Rajta azzal segítettem, hogy átadtam egy se-bésznek, magamon pedig azzal, hogy a műtétet végignéztam. A sebész eleinte nem akart ebbe belemenni. Csak később engedett, elnéző mosollyal. Nyilván azt gondolta, hogy kegyetlenkedő vérimádó vagyok, akinek a szenvedés látása bete-ges kéjt okoz. Mennyire tévedett. Én ezzel a szörnyűséggel egy másik, nagyobb szörnyűséget hűtöttem. Mert szörnyű volt az, amikor a beteget elaltatták és nyögött és úgy rőfögött, mint a disznó és a hasa hatalmasan fölpuftadt, de a műtét elkép-zelése, ott kiinn a kórházi folyosón, még szörnyűbb lett volna.

— Így van ez, barátom. És ez a jó. A halálban sem az a borzasztó, hogy meg-halunk, hanem hogy ezt tudjuk és elkép-zeljük.

Kosztolányi Dezső

Ujítsa meg lejár előfizetését

Kisebb olcsóbb árak, ezért át-rezsi költsztem ugyanazon ház udvari helyiségébe
JUL. E. TEUTSCH
parfümeria és foto-üzlet. Alapított 1890-ben.
BRASSÓ, KOLOSTOR-UTCA 3.
udvaron jobbra.

Olcsóbb lett a
bárány-mell
minden délből és este kapható, a
Hirscher-pince vendéglőben,
BRASSÓ.

A legújabb divat

SZABÁSZATI TANKÖNYVE

Szakiskoláknak és magántanulássa.
Írta: K-né MARGITAI MARIS.
Tartalmazza:

a modern francia és angol női ruha

szabás-rajzát, szabását, összeállítását, varrását és kidolgozását. — Rövid idő alatt már a 8 ik teljesen átdolgozott kiadás jelent meg. A könyv ára Lei 2-4. Vidékre portó Lei 20.

Brassói Lapok Könyvosztálya

Leszállított árban 100 újságcikk alapján ROMÁNUL

Magánaton gyorsan és tökéletesen legkönyveben tanulhatja meg a román nyelvet Dr. CHERES-TESIU és DERY kolozsvári professzorok szer-kesztésében megjelent 10 füzetes nyelvtanából

250 Lei helyett csak 150 Lei.

Postai megrendeléseket azonnal elintézt a

Brassói Lapok Könyvosztálya

APRÓHIRDETÉSEK

Hétköznap: egy szó 6. vasat betűkből 12 lej. Vasárnap: 7.50, illetve 15 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Négyeszi hirdetés esetén 25% engedmény. Állást keresőknek 25% kedvezmény. A bukaresti kiadás részére: szavanként 3 lej. 50-szeri megjelenésnél 2 lej.

Véte'-eladás

A legelőnyösebb tőkebefek-tetés manapság is még min dig egy jól idővelmező

bérház vagy egyéb ingatlan

jutányos megvétele. Sok alkalmi vétel kínálko-zik gyorsan határozó tőké sek számára.

V. W. Dressnandt & Co.
BRASSÓ

a Kapu utca 52 (ezelőtt 60, szám alatt nemrég újonnan megnyitott brassói közvetítési irodában)

Autót, csukottat, mely ke- veset futott, keresünk vételre. Friedrich Testvérek Temes-vár. 16814

Fényképészeti műterem jutá-nyos áron eladó, esetleg bérbe adó. Cím: „Foto Modern“ Mer-curea-Ciuc. 16824

GYÜMÖLCSVADCSÉMETÉK: Doucin, Prunus avium sylves-tris, St. Julien, birs stb. Erdészeti fák, lomb- és tűlevelű-ek magcséméi, továbbá ri-bizke, pöszméte, málna. Ol-csó gyümölcsfaakció. Prima fák! — Kolauch Károly fais-kolagazdasága, Szeged. 16750

Most alkalmi árak!
WESTEMAN-nál
BRASSÓ

Bérbeadó gyárkantin, 6000 lej havi jövedelemmel. Erdék-lődni Fabrica Minea Manole, Zárnesti (Brassó m.). 16842

MODERN jöfökvésű család-i ház ELADÓ. Brassó, Schnell-ucca 1. 16841

Allást nyer

Felveszek 2 jóházból való, jó iskolai képzettségű gyakor-nokot. Viktor Butyka, Brassó, Buzasor 8. 16795

B. L. Felelősszerkesztő: Kocsis Béla

A BRASSÓI LAPOK nyomdávalatának kiadása és rotációs nyomása, Brassóban.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Havonta 100, negyedévre 300, félre 600, évente 1200 lej. Magyarországra negyedévre 14, félre 28, évente 56 pengő. A többi külföldi államokra negyedévre 420, félre 820, évente 1600 lej. — Egyes szám ára 5 lej; Magyarországon 20 fillér.

Fiókiadóhivatal és szerkesztőség Hunyad- és Alsófehérvármegyék részére: Déva, Str. Ioan Creanga 2. Telefon 17. (Balogh Géza)

MEGBIZOTTAK. Bukarest: Dán Dániel, Gerő Sándor és Kohn Jenő. — Dés: Str. S. Barnu-tiu 10. (Oszán Kálmán). — Kolozsvár: Str. Dubalarilor 7. (Ivott Timár-utca) (Neumann Ignác). Marosvásárhely: Benjámín Árpád. Piața Reg. Ferdinand 53. — Nagyszeben: Strada Tur-nului 13. (Szigetváry László). — Szatmár: Csokonai-u. 10. (Váradi József). — Udvarhely megye és Székelyudvarhely: Orbán Balázs-u. 31. (Varró Elek). — Szilágyssomlyó: (Helferlin Ernő) Torda: Str. Regele Ferdinand 25. (Dénés József.)

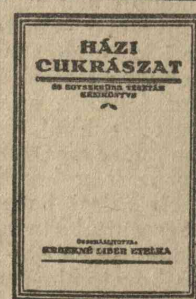
Központi szervezők, pénzfelvételi jogosultsággal: Bartha Géza, Dán Mózes. HIRDETÉSEKET telvesznek a kiadóhivatalok, a megbízottak, valamint minden bel- és külföldi hír-detőiroda. Részletes tarifákkal készséggel szolgálunk.

BIRI NÉNI SZAKÁCSKÖNYVE

Legújabb bővített kiadása, több száz kitűnő ma-gyar konyhareceptet tartalmaz.

Legjobb erdélyi magyar konyha.

254 oldalas könyv ára, kötve 130 lej.

HÁZI CUKRÁSZAT

Elsőrangú tésztafőzvény, többszáz recepttel. Világos és pontos utasítást nyújt az egyszerű túrós csuszától a legfinomabb tor-ták, krémek és parfik készítéséhez. Összeállította Krék-né Liber Etelka. Egyetlen háztartás sem nélkülözheti. Ára 50 lej. Kaphatók minden könyvkereskedésben.

Brassói Lapok Könyvosztálya, Brassó.

HÖLGYEK! Az egyetlen ma-gyar nyelvű divatlap a „Párisi Divat“, a női divaton kívül gyermekdivat, női kézimun-ka, íródalom és a háztartás minden ágáról is tájékoztat, ma már csak 25 lejbe kerül. Postai küldésnél még külön 3 lej portóra is küldendő. Ugyan-ilyen árban elfogadjuk előfi-zetéseket 3, 6 és 12 hóra is. A Brassói Lapok Könyvosztálya

Dr. Dávid György Román nyelvű és Gyakorló könyv

legalkalmasabb a román nyelvnek ma-gánaton.

tanító nélkül

való elsajátítására. A 200 oldalas könyv ára portómentesen fűtve 80 lej, kötve 100 lej.

Megrendelhető a

BRASSÓI LAPOK KÖNYVOSZTÁLYÁN

A TUNDERUJJAK állandó-an kapható a Brassói Lapok könyvosztályában. A legjobb magyar női kézimunka lap ára 45 lej. Vidékre portóra a pénz előleges beküldése mellett 50 lej.

ELISMERTEN

a legjobb román szótár a Dr. Dávid György-féle nagy kézi szótár.

Részenként több mint 24 ezer címszót tartalmaz. Ro-mán-Magyar rész fűtve 80.— II. Magyar-Román rész fűtve 80.— a két rész együtt kötve egész díszes kötésben 180.— lej; díszes félbörtesben 240.— lej. — Kapható min-den könyvkereskedésben. — Kiadta a

BRASSÓI LAPOK KÖNYVOSZTÁLYA

